

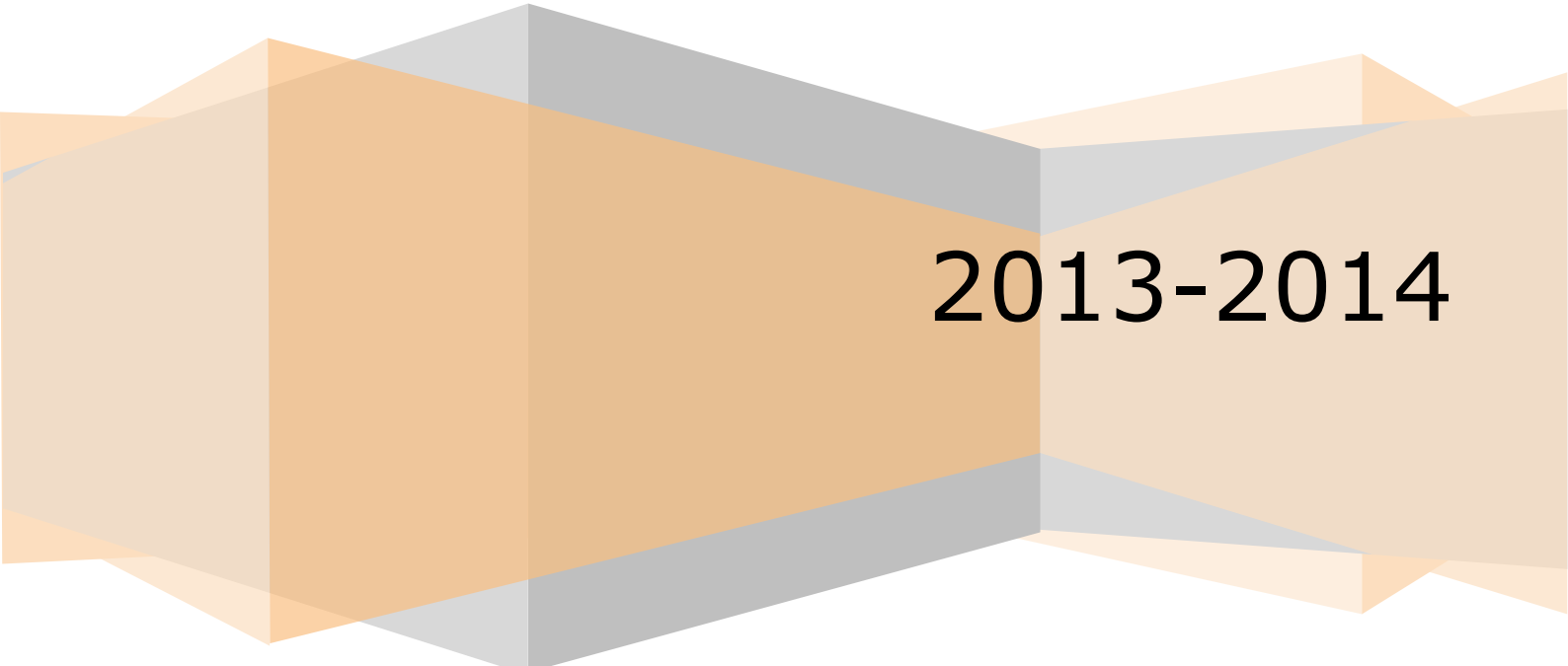
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Η Επίπτωση της Κρίσης Χρέους στις Ελληνικές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

[Πληκτρολογήστε τον υπότιτλο του
εγγράφου]

ΝΤΟΥΜΠΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

2013-2014

Τα επτά που δεν πρέπει να έχεις:

Πλούτο χωρίς μόχθο.
Γνώση χωρίς χαρακτήρα.
Πολιτική χωρίς αρχές.
Απόλαυση χωρίς συναίσθημα.
Εμπόριο χωρίς ήθος.
Επιστήμη χωρίς ανθρωπιά.
Αγάπη χωρίς θυσία.

Μαχάτμα Γκάντι (1869-1948)

Σελίδα Copyright

Copyright © ΝΤΟΥΜΠΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, 2014

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Λογιστικής του ΤΕΙ Κρήτης δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία διαπραγματεύεται την πορεία της οικονομική κρίσης μέχρι σήμερα και πως αυτή επηρέασε τον κλάδο των εταιριών στον κόσμο και στην Ελλάδα. Αναλύεται το φαινόμενο της οικονομικής κρίσης, οι αιτίες και οι συνέπειές της στον εταιρικό κλάδο και στον κλάδο των μικρό μεσαίων ειδικότερα.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθενται θεωρητικά στοιχεία σχετικά με την οικονομική κρίση γενικά. Γίνεται συνοπτική αναφορά στα αίτια και τις επιπτώσεις παγκόσμιος, καθώς και ξεχωριστή στο δεύτερο κεφάλαιο, αναφορά στην κρίση χρέους στην Ελλάδα. Επίσης αναλύεται καταναλωτική συμπεριφορά στη διάρκεια μιας κρίσης.

Επιπλέον γίνεται σύγκριση της τρέχουσας με τις παλαιότερες κρίσεις για να διαπιστωθεί εάν υπάρχουν κοινά σημεία και κοινοί τρόποι επίλυσης και αντιμετώπισης. Κάνοντας μια μικρή αναφορά στην τραπεζική συμπεριφορά μέσα στην κρίση, κλείνει το δεύτερο κεφάλαιο.

Στο τρίτο κεφάλαιο με την βοήθεια της ετήσιας έκθεση ελληνικού εμπορίου της INEMY για χάρη της ΕΣΕΕ, θα αναλύσουμε γενικότερα την πορεία του Ελληνικού εμπορίου μέσα στο 2013, μέσα από πέντε βασικούς δείκτες και δίνοντας τα δικά μας συμπεράσματα τα οποία θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε το γενικότερο κλίμα που επικρατεί γύρω από τις μικρό μεσαίες.

Στην συνέχεια στο κεφάλαιο τέσσερα κάνουμε εκτενή ανάλυση για το ποιες είναι οι μικρό μεσαίες εταιρίες και πως διαχωρίζονται. Με την βοήθεια της έρευνας της ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ αναλύουμε τους βασικούς δείκτες των μικρό μεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα και αναλύουμε την πορεία τους.

Τέλος στο κεφάλαιο τέσσερα προχωράμε την έρευνα της ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ ένα βήμα παραπέρα έτσι ώστε να μάθουμε όσο το δυνατόν περισσότερα για την πορεία των μικρό μεσαίων του Ηρακλείου πραγματοποιώντας μια παρόμοια ερευνά. Με αυτόν τον τρόπο καταλήγουμε στα δικά μας συμπεράσματα, και κλείνοντας αναλύουμε τις βασικές διαφορές μεταξύ της έρευνας της ΙΜΕ και της δίκης μας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα Copyright	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
Κεφάλαιο 1	8
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	8
1.1 Ορισμός κρίσης	8
1.2 Ορισμός κρίσης κατά Μαρξ	8
1.3 Συνοπτική ανάλυση	9
1.3 Ιστορική ανάδρομη	11
1.4 Διαφορές στο χθες και στο σήμερα	16
1.5 Αίτια κρίσης	16
1.6 Συνέπειες κρίσης.....	20
Κεφάλαιο 2	21
ΚΡΙΣΗ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	21
2.1 Αίτια	22
2.2 Επίπτωσης στην Ελληνική οικονομία (πραγματική οικονομία).....	23
2.3 Καταναλωτική συμπεριφορά.....	23
2.4 Παράγοντες που επηρεάζουν την καταναλωτική συμπεριφορά	23
2.5 Καταναλωτική συμπεριφορά κατά τις κρίσεις	24
2.6 Τραπεζική συμπεριφορά με βάση την κρίση	24
Κεφάλαιο 3	26
3.1 Εμπορικός κλάδος	26
3.2 Όγκος πωλήσεων και καθαρών κερδών	26
3.3 Απόθεμα και επενδύσεις	27
3.4 Απασχόληση	28
3.5 Προβλέψεις εμπορικού κλάδου για το 2014.....	28
Κεφάλαιο 4	33
4.1 Ποιες είναι οι μικρό μεσαίες επιχειρήσεις;	33
4.2 Μικρό μεσαίες	33
Αξιολόγηση βασικών δεικτών :	35

4.3 Συμπεράσματα :	40
4.4 Προβλέψεις για το δεύτερο εξάμηνο του 2013.....	41
Κεφάλαιο 5.....	42
5.1 Έρευνα πρωτογενών στοιχείων:.....	42
5.2 Αποτελέσματα έρευνας:.....	43
5.2 Συμπεράσματα:.....	51
5.3 Αποτελέσματα Έρευνας 2:.....	53
5.4 Σταθερή μεταβλητή έτη λειτουργίας της επιχειρήσεις:.....	53
5.5 Σταθερή μεταβλητή μέγεθος εταιρίας:.....	58
5.6 Συμπεράσματα:.....	67
5.7 Σύγκριση Πανελλαδικών δεικτών ΙΜΕ σε σχέση δεικτών Ηρακλείου Κρήτης:	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	71
Ελληνική Βιβλιογραφία:.....	71
Αρθρογραφία:.....	71
Πηγες από το διαδίκτυο.....	72
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	73
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	74
Πρόοδος μικρό μεσαίων επιχειρήσεων στο Ηράκλειο για το 2013 και προβλέψεις για το 2014.....	74
Συεντεύξεις αρμόδιων προσώπων.....	78
Συνέντευξη κ. Τσικνάκη Μιχάλη, Διευθύνων συμβούλου της ανώνυμης εταιρίας Cosmos sport, μέλος του ΔΣ του Εμπορικού Επιμελητηρίου Ηρακλείου.....	78

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οικονομική ύφεση στην Ελλάδα, όπως είναι φυσικό έχει επηρεάσει αρνητικά όλες τις μικρό μεσαίες επιχειρήσεις. Ανέκαθεν όμως υπήρχε μια εντύπωση στο εύρη κοινό ότι η Κρήτη και κυρίως οι επιχειρήσεις της Κρήτης δεν είχαν επηρεαστεί σε αυτόν τον βαθμό.

Με κίνητρο αυτή την άποψη αναλύουμε κάποιες βασικές έρευνες για τις επιχειρήσεις και ποιο συγκεκριμένα για τις μικρό μεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα έτσι ώστε να εξάγουμε συμπεράσματα για την πορεία τους μέσα στο 2013.

Στην συνέχεια κάνουμε την δική μας έρευνα πάνω στις μικρό μεσαίες επιχειρήσεις του Ηρακλείου Κρήτης.

Τέλος συγκρίνουμε τα αποτελέσματα μας με την πανελλαδική έρευνα της ΙΜΕ-ΓΣΕΒΒΕ έτσι ώστε να μπορέσουμε να συγκρίνουμε τα δυο αποτελέσματα των ερευνών αυτών και να εξάγουμε τα συμπεράσματα μας, και να δούμε κατά πόσο η πορεία των επιχειρήσεων του Ηρακλείου έχει κοινή πορεία με τις επιχειρήσεις της υπόλοιπης Ελλάδας.

Κεφάλαιο 1

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

1.1 Ορισμός κρίσης

Οικονομική κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής της δραστηριότητας. Όταν λέμε οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, όπως η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές, οι επενδύσεις κ.λπ. Ο βασικότερος δείκτης οικονομικής δραστηριότητας είναι οι επενδύσεις, οι οποίες, όταν αυξομειώνονται, συμπαρασύρουν μαζί τους και όλα τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη (Κουφάρης, 2010).

Η οικονομική κρίση αποτελεί τη μία από τις δύο φάσεις των οικονομικών διακυμάνσεων και συγκεκριμένα τη φάση της καθόδου, όταν δηλαδή η οικονομική δραστηριότητα βρίσκεται σε μια συνεχή συρρίκνωση (European Commission, 2009). Οι οικονομικές διακυμάνσεις ορίζονται ως οι διαδοχικές αυξομειώσεις της οικονομικής δραστηριότητας μέσα σε μια οικονομία. Λέγονται αλλιώς και κυκλικές διακυμάνσεις ή οικονομικοί κύκλοι. Οι Άγγλοι αποδίδουν το φαινόμενο με τον όρο «business cycles», ακριβώς για να τονίσουν την ιδιαίτερη βαρύτητα των επενδύσεων στην εξέλιξη του οικονομικού κύκλου. Από πολύχρονες στατιστικές παρατηρήσεις διαπιστώθηκε ότι οι οικονομικοί κύκλοι διαρκούν περίπου από 7 έως 11 χρόνια (European Commission, 2009).

1.2 Ορισμός κρίσης κατά Μαρξ

Σύμφωνα με τον Μαρξ, οι κρίσεις χαρακτηρίζονται από μια «πληθώρα κεφαλαίου» δηλαδή μια υπερπαραγωγή κεφαλαίου. «Υπερπαραγωγή κεφαλαίο, σημαίνει, υπερπαραγωγή μέσων παραγωγής που μπορούν να λειτουργήσουν σαν κεφάλαιο». Η λειτουργία του κεφαλαίου προϋποθέτει την εξασφάλιση ενός ποσοστού κέρδους το οποίο ανταποκρίνεται σε ότι «απαιτεί η «υγιής», «ομαλή» ανάπτυξη του κεφαλαιοκρατικού προτσές παραγωγής». Αυτό το ποσοστό κέρδους είναι «το συνηθισμένο ποσοστό κέρδους» (Μαρξ, 1982). «Το συνηθισμένο ποσοστό του

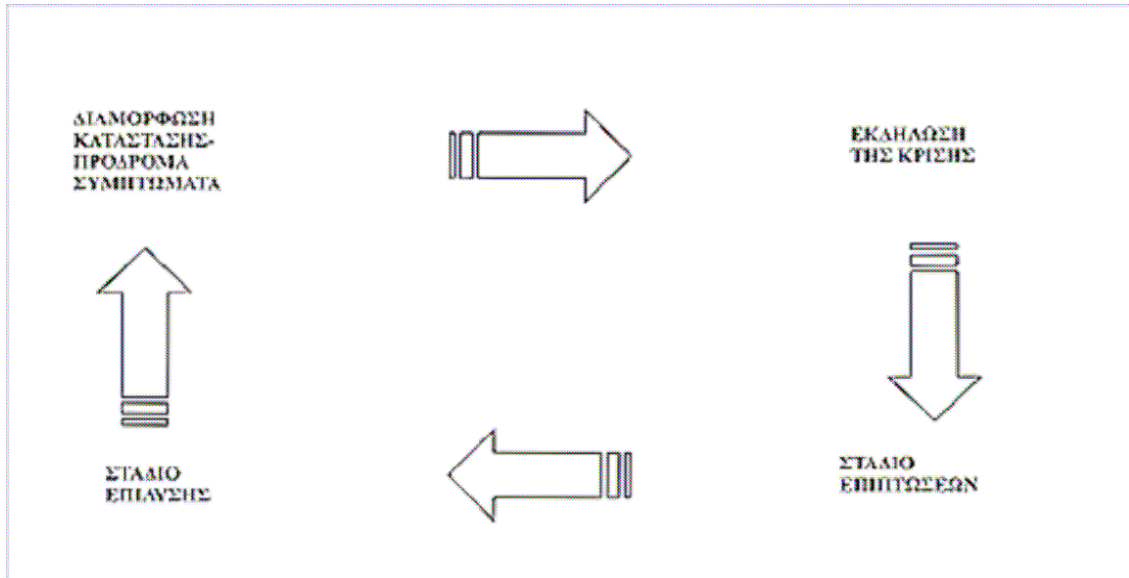

κέρδους δεν πρέπει να θεωρούμε σαν ένα νούμερο συγκεκριμένο, ούτε μεγαλύτερο ούτε μικρότερο. Από τη στιγμή που το ποσοστό του κέρδους πέφτει κάτω από το συνηθισμένο του επίπεδο, αρχίζει από την πλευρά των κεφαλαιοκρατών ο περιορισμός των επιχειρήσεων». Επομένως, το πρόβλημα της «πραγματοποίησης» της υπεραξίας υποκατανάλωση είναι μια συνέπεια του προβλήματος της κερδοφορίας. Ο περιορισμός των επιχειρήσεων από την πλευρά της καπιταλιστικής τάξης, όταν το ποσοστό του κέρδους πέσει κάτω από το συνηθισμένο του επίπεδο, εμφανίζεται με τη μορφή των απούλητων εμπορευμάτων, δηλαδή ως μείωση της καταναλωτικής ικανότητας (Μηλιός, Δημούλης & Οικονομάκης, 2005)

1.3 Συνοπτική ανάλυση

Για να οριστεί η οικονομική κρίση χρησιμοποιούνται συνήθως οι έννοιες από τη θεωρία των οικονομικών διακυμάνσεων. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, οικονομικές διακυμάνσεις ή οικονομικοί κύκλοι είναι το φαινόμενο των επαναλαμβανόμενων διακυμάνσεων της γενικής οικονομικής δραστηριότητας, που παρατηρούνται για μια περίοδο ετών. Μία κρίση μπορεί να αποτελείται από τέσσερα διαφορετικά και διακριτά στάδια. Ο συνήθης κύκλος ζωής μιας κρίσης ακολουθεί τα παρακάτω στάδια:

1. Στάδιο Διαμόρφωσης της κατάστασης ή Πρόδρομων συμπτωμάτων (Prodromal crisis stage).
2. Στάδιο εκδήλωσης-κορύφωσης της κρίσης (acute crisis stage).
3. Στάδιο των επιπτώσεων (Chronic crisis stage).
4. Στάδιο επίλυσης- ομαλοποίησης (crisis resolution stage).

(Σχήμα 1)

(Σχήμα 2)

Σημείωση: Ο επιθυμητός Κύκλος Ζωής μιας Κρίσης παρουσιάζεται στο σχήμα 2. Καυατόν, από την εμφάνιση των Προδρόμων Συμπτωμάτων, με τις κατάλληλες ενέργειες και τακτικές οδηγούμαστε απ' ευθείας στο στάδιο επίλυσης.

(Σφακιανάκης, 1998)

1.3 Ιστορική ανάδρομη

Χρηματοπιστωτική Κρίση 1929

Πριν ξεσπάσει η κρίση του 1929 προηγήθηκε ένα ισχυρό κύμα κερδοσκοπίας στην κτηματαγορά. Η φούσκα των τιμών ακινήτων συνεχώς διογκώνονταν και σ αυτό συνέβαλε και η καταστροφή κατοικιών από ένα κυκλώνα αφήνοντας 18000 άστεγους. Η επικρατούσα ευημερία και ο υπερβάλλον οπτιμισμός οδήγησε στην απότομη αύξηση των μετοχών των βιομηχανιών. Συγκεκριμένα μεταξύ 1924-1927 οι άξιες των μετοχών τριπλασιάστηκαν. Ήταν τόση η ευφορία που επικρατούσε στην αγορά λόγω της υπερβάλλουσας ρευστότητας που ο πρόεδρος Κούλιτζ είχε πει στο κογκρέσο: <<Σε κανένα κογκρέσο των ΗΠΑ δεν έτυχε να βρεθεί μπροστά σε μια τόσο θετική κατάσταση. Στη χώρα υπάρχει ηρεμία και ικανοποίηση μαζί με το υψηλότερο ρεκόρ χρονών ευημερίας >>

Στις 24 Οκτώβριου (Μαύρη Τέταρτη) ξέσπασε η κρίση. Οι επενδυτές πουλούσαν τις μετοχές προκαλώντας πανικό. Μέσα σε τρεις μήνες είχαν χάσει το μισό της αξίας τους. Πολύ γρήγορα η κρίση μεταφέρθηκε στο τραπεζικό σύστημα, δεδομένου ότι οι τράπεζες είχαν δανείσει μεγάλα ποσά σε εταιρείες του χρηματιστήριου και είχαν επενδύσει σε μετοχές. Επακόλουθο των παραπάνω ήταν να πληγεί και η βιομηχανία με αποτέλεσμα να συμπαρασυρθεί ακόμα περισσότερο το χρηματιστήριο. Το αμερικανικό εθνικό προϊόν μειώθηκε στο ένα τρίτο και μέσα σε ένα χρόνο ο δείκτης ανεργίας έφτασε το 25%. Το 1932 υπήρχαν στην Αμερική δεκατρία εκατομμύρια άνεργοι. Ενώ και η Ευρώπη δεν έμεινε ανεπηρέαστη. Άρχισαν οι φίλο ναζιστικές παρατάξεις να κερδίζουν το δρόμο προς την εξουσία. Για τις αίτιες της κρίσης έχουν γραφτεί παρά πολλά όπως ο πανικός των επενδυτών, η μεγάλη συμμετοχή των τραπεζών σε κερδοσκοπικά παιχνίδια στο χρηματιστήριο, η ατολμία της κυβέρνησης για άμεση αντίδραση και αλλά. Η πιο απλή εξήγηση δίνεται από τον Hyman Minsk, ο οποίος περιγράφει τη σωρευτική διαδικασία επέκτασης τραπεζικών πιστώσεων πέρα από τις διαστάσεις της πραγματικής οικονομίας, δηλαδή την χρηματοπιστωτική υπερδιόγκωση.

Οικονομική Κρίση στην Ιαπωνία

Ο Keynes είχε περιγράψει την κατάσταση κατά την οποία μια οικονομία εισέρχεται σε ένα στάδιο, όπου δεν είναι αποτελεσματική η περαιτέρω μείωση των επιτοκίων προκειμένου να τονωθεί, ως παγίδα ρευστότητας (liquidity trap). Σε αυτή την περίπτωση τα άτομα προβλέπουν ότι οι τιμές στο χρηματιστήριο αλλά και οι τιμές άλλων επενδύσεων έχουν φτάσει στο απόγειο τους και έτσι διατάζουν να επενδύσουν διατηρώντας τα διαθέσιμα τους σε ρευστό, όσο και να πέσουν τα επιτόκια. Αυτό συνέβη και στην Ιαπωνία τη δέκατα του 1990. Πολύ υψηλές τιμές των ακίνητων, απότομη πτώση αργότερα και μηδενικός πληθωρισμός για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Όσον αφορά τον πληθωρισμό σημειώνεται ότι παρουσίασε αρνητικές τιμές και οδήγησε την τράπεζα της Ιαπωνίας στην απόφαση να μείωση τα επιτόκια με σκοπό να κυκλοφορήσει περισσότερα χρήματα στην αγορά. Όσο όμως και να μείωνε τα επιτόκια στην αγορά η ζήτηση δεν αντιδρούσε. Οι Ιάπωνες είχαν χάσει την εμπιστοσύνη τους στην οικονομία αλλάζοντας τις καταναλωτικές τους συνήθειες, προτιμώντας να αποταμιεύουν παρά να ξοδεύουν και να επενδύουν, απόδειξη της κακής ψυχολογίας τους. Οι τιμές στην αγορά έπεσαν τόσο πολύ ώστε η Ιαπωνία εμφάνισε αρνητικό πληθωρισμό για περισσότερο από πέντε χρόνια. Δραματική ήταν η πτώση και στο Χρηματιστήριο με αποτέλεσμα οι τράπεζες που είχαν επενδύσει σε μετοχές να εμφανίζουν προβλήματα. Αναταράξεις στο χρηματοπιστωτικό σύστημα προκάλεσε και η πτώση των τιμών των ακίνητων καθώς επίσης και η εμφάνιση προβληματικών δάνειων, με αποτέλεσμα να επηρεαστεί αρνητικά ακόμη περισσότερο η εμπιστοσύνη των Ιαπώνων, οι οποίοι άρχισαν να αμφισβητούν τη βιωσιμότητα των τραπεζών και να αρχίζουν να αποσύρουν τις καταθέσεις τους. Αυτό φυσικά είχε ως επακόλουθο τη μείωση των χρηματοδοτήσεων από τις τράπεζες και τελικά μείωση της ρευστότητας στην αγορά.

<<Τα επιτόκια της οικονομίας σε μια δεδομένη στιγμή ανταμείβουν την αποχή από τη ρευστότητα και είναι ένα μετρό της προθυμίας αυτών που τη διαθέτουν να την αποχωριστούν. Το επιτόκιο δεν είναι η τιμή στην οποία εξισώνεται η επενδυτική ζήτηση με τη διάθεση να αναβληθεί η κατανάλωση στο παρόν. Είναι η τιμή που εξισορροπεί την επιθυμία διακρατικής ρευστότητας με τη διαθέσιμη ποσότητα ρευστού σε μια οικονομία..>> J.M. Keynes

Μέξικο

Η κρίση στο Μέξικο την περίοδο 1994-1995 αποτέλεσε έκπληξη για τους οικονομολόγους δεδομένου ότι το 1994 το Μέξικο είχε προσχωρήσει στις αναπτυσσόμενες χώρες του ΟΟΣΑ και στην NAFTA . Παρά τις προσδοκίες για την ισχυροποίηση του τοπικού νομίσματος , οι γενικότερες αναταραχές στην χώρα προκάλεσαν το αντίθετο. Η κεντρική τράπεζα προσπάθησε να στηρίξει το τοπικό νόμισμα με τα συναλλαγματικά της αποθέματα και αφού εξοντώθηκαν και αυτά στο τέλος του 1994 προχώρησε στην υποτίμηση του νομίσματος. Για να μπορέσει το Μέξικο να αποκτήσει την εμπιστοσύνη στις διεθνείς συναλλαγές του, δανείστηκε από το ταμείο οικονομικής συνεργασίας των ΗΠΑ.

Τουρκία

Στα τέλη του 2000 κάποιες τράπεζες ήρθαν αντιμέτωπες με ζημίες και με σοβαρά προβλήματα ρευστότητας στην Τουρκία. Η Τουρκία υιοθέτησε ένα τριετές πρόγραμμα σταθεροποίησης προκειμένου να αντιμετωπίσει την οικονομική κατάσταση και τον πληθωρισμό που αυξανόταν με αλματώδεις ρυθμούς. Η χρηματοδότηση από το Διεθνές νομισματικό ταμείο και τα μετρά που έλαβε η Κεντρική τράπεζα άρχισαν να βελτιώνουν την κατάσταση μέχρι τη δημόσια αντιπαράθεση του πρόεδρου της Τουρκίας με τον πρωθυπουργό Ετσεβίτ για το πρόγραμμα σταθεροποίησης, γεγονός που προκάλεσε αναστάτωση στην αγορά. Τα επιτόκια αυξήθηκαν αλματώδεις και σε λίγες ημέρες η κυβέρνηση ανακοινώσε την κατάρρευση του προγράμματος σταθεροποίησης.

Αργεντινή

Στα τέλη του 2001 η Αργεντινή είχε καταφέρει να μην να προχώρηση σε ανάπτυξη αλλά με μεγάλο κόστος, με υψηλή δημοσιονομικά ελλείμματα. Η άνοδος του πληθωρισμού και η αύξηση των επιτοκίων μείωσαν τις επενδύσεις και τις εξαγωγές τις χώρας. Η ύφεση ήταν συνεπακόλουθο των παραπάνω με αποτέλεσμα η κατάσταση να χειροτερεύσει ακόμη περισσότερο. Η κυβέρνηση δεν κατάφερε να ελέγξει το υψηλό χρέος και απότυχε στο να εισπράξει τους φόρους που θα βοηθούσαν την κατάσταση. Η γενικότερη οικονομική θέση της χώρας τρομοκράτησε τους επενδυτές, οι οποίοι προχώρησαν σε μαζικές εκροές κεφαλαίων. Το 2002, το χρέος είχε αυξηθεί, το ΑΕΠ είχε συρρικνωθεί και η ανεργία ανερχόταν στο 25%, με την υποτίμηση του πέσο σε ποσοστό κατά 70%. Το 2003 οι εφαρμοζόμενες πολιτικές για την έξοδο από την κρίση και η εξαγωγή αγαθών συνέβαλαν σε αύξηση του ΑΕΠ. Δημιουργήθηκαν εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας ενισχύοντας και την εσωτερική κατανάλωση. Η οικονομία αναπτύχθηκε κατά 9% σε ετήσια βάση για την πενταετία 2003-2007, και κατά 7% το 2008.

Παγκόσμια Κρίση του 2008

Μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο και ιδιαίτερα την τελείται δεκαετία δημιουργήθηκε ένα κλίμα επιδίωξης γρήγορου πλουτισμού και υπερκαταναλωτικού. Ο κόσμος, τα κράτη καταναλώναν περισσότερο απ' ότι παράγαν και για να γίνει αυτό πραγματικότητα έπρεπε να δανείζονται όλο και περισσότερο κτίζοντας σε σαθρές βάσεις οικονομίες και κοινωνίες και υποθηκεύοντας το μέλλον των επόμενων γενεών. Ο μέσος παγκόσμιος δείκτης μόχλευσης, δηλαδή ο παγκόσμιος δανεισμός ως προς το συνολικό παγκόσμιο ΑΕΠ έφτασε στο 18 με αποκορύφωμα τον Αύγουστο, πριν ξεσπάσει η οικονομική κρίση το 2008 και μετά την κρίση το 2009 το 28.

Η χαλαρή νομισματική πολιτική από τα μέσα της δεκαετίας του 90 και ο χαμηλός βαθμός ρυθμιστικής και εποπτικής παρέμβασης χαρακτήριζαν τις οικονομίες των χωρών της Ευρώπης και της Αμερικής. Πολλή συζήτηση έχει γίνει για τις ενεργείες και τις παρεμβάσεις της Fed και για το αν η πολιτική της, πριν από την κρίση, επιτάχυνε και συνέβαλε τη δεινή οικονομική κατάσταση. Ο Greenspan επικεφαλής της Fed το 1998 επί προεδρίας Κλίντον εισηγήθηκε το νομοσχέδιο <<GRAMM-LEACH ACT>> που έδωσε τη δυνατότητα στις εμπορικές τράπεζες να λειτουργούν ως χρηματιστές.

Το 2000 πέρασε νόμο για την απελευθέρωση των παραγώγων. Αυτό συνέβαλλε στην επιτάχυνση και στην μετάδοση της χρηματοπιστωτικής κρίσης διεθνώς. Επίσης μια άλλη παράμετρος, η οποία αποδείχτηκε λάθος, ήταν η διατήρηση των επιτοκίων σε πολύ χαμηλά επίπεδα για πέντε χρόνια με αποτέλεσμα την υπερβάλλουσα ρευστότητα, όποτε και την αύξηση του ρίσκου των επενδύσεων. Αυτήν την περίοδο ξεκίνησε ο πολύ σκληρός ανταγωνισμός και η απληστία των τραπεζών. Τα χαμηλά επιτόκια σε συνδυασμό με τα χαλαρά κριτήρια χρηματοδότησης ενέτειναν τον ανταγωνισμό στο χρηματοπιστωτικό χώρο και οδήγησαν τις τράπεζες σε χορηγήσεις σε πελάτες πολύ χαμηλής δανειοληπτικής ικανότητας. Τα δάνεια αυτά στη συνέχεια τα τιτλοποιούσαν και τα πωλούσαν σε επενδυτές σε όλο τον κόσμο με τη μορφή ομόλογων υψηλής απόδοσης. Με την άνοδο των επιτοκίων οι δανειολήπτες εμφάνισαν αδυναμία αποπληρωμής όποτε και οι τίτλοι που είχαν πουληθεί.

Όπως σημειώθηκε και πρωτίτερα η υπερβολική ανάληψη κινδύνων λόγω χαμηλών επιτοκίων οδήγησε τους επενδυτές στην αναζήτηση επικινδύνων επενδύσεων και έτσι δημιουργήθηκαν οι επενδυτικές τράπεζες, όπου το ενεργητικό τους σε σχέση με τα ίδια κεφάλαια ξεπερνούσαν τις 50 φορές. Το κλίμα που επικρατούσε τα χρόνια πριν την κρίση ήταν η υπερβολική ευφορία στην αγορά λόγω της πλεονάζουσας ρευστότητας που δημιουργούσε ο υπερβάλλων δανεισμός. Χαρακτηριστικό της υπερβάλλουσας αισιοδοξίας είναι ότι οι εταιρείες αξιολόγησης έδιναν στις διεθνείς τράπεζες που κατέρρευσαν διαβάθμιση τουλάχιστον Α. Υπήρξε ισχυρή διασύνδεση του βραχυχρόνιου οικονομικού αποτελέσματος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με τις εκτατές αμοιβές στελεχών. Τα συμφέροντα των διοικήσεων των τραπεζών δεν ταυτίζονταν πάντα με αυτά των μετοχών, με αποτέλεσμα μια ριψοκίνδυνη πολιτική επενδύσεων.

Οι παγκόσμια οικονομία βρέθηκε να αντιμετωπίζει αυτό που ο Keynes ονομάζει παγίδα ρευστότητας. Δηλαδή, απώλεια πλούτου και εμπιστοσύνης. Ο ίδιος προειδοποιούσε: “ η δημοσιονομική λιτότητα και η επιβολή φόρων στην κατανάλωση είναι εξαιρετικά επίφοβες πολιτικές”

(Σχοινιωτάκης-Συλλιγαρδος 2010)

1.4 Διαφορές στο χτες και στο σήμερα

Το πρώτο στοιχείο που διαφοροποιεί τη σημερινή κρίση από αυτήν του 1929 είναι η οικονομική πολιτική που εφαρμόστηκε. Από τις αντιδράσεις των νομισματικών και δημοσιονομικών αρχών παγκοσμίως φαίνεται ότι το δίδαγμα της κρίσης του 1929 έγινε απόλυτα κατανοητό από το γεγονός ότι υπάρχει παγκοσμίως συντονισμένη αντίδραση των οικονομικών πολιτικών. Το δεύτερο στοιχείο που υποδηλώνει τη μεγάλη διαφορά μεταξύ των δύο κρίσεων είναι ότι το μέγεθος των κρατών (δημόσιες δαπάνες και φόροι) είναι σήμερα πολύ μεγαλύτερο. Για παράδειγμα, το μέγεθος του αμερικανικού κράτους το 1929 ήταν 10%, ενώ σήμερα υπερβαίνει το 30%. Το τρίτο στοιχείο το οποίο δείχνει τη διαφορά μεταξύ της σημερινής κρίσης και αυτής του 1929, καθώς και το κατά πόσο η σημερινή κρίση μάς επιβαρύνει με επιπλέον έναν κίνδυνο είναι η διείσδυση της χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας στη καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Το ποσοστό των νοικοκυριών που έχει σήμερα πρόσβαση σε πιστώσεις είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό της δεκαετίας του 1930. Σχεδόν κάθε άτομο στις δυτικές κοινωνίες έχει μία πιστωτική κάρτα. Η σύμπλεξη της χρηματοπιστωτικής και της πραγματικής οικονομικής δραστηριότητας είναι σήμερα πολύ μεγαλύτερη.

1.5 Αίτια κρίσης

Η επιστημονική κοινότητα και οι εποπτικές αρχές αιφνιδιάστηκαν από το ξέσπασμα και το μέγεθος της κρίσης. Μάλιστα οι κεντρικές τράπεζες είχαν τότε επικεντρωθεί στην δραστηριότητα των αμοιβαίων κεφαλαίων υψηλού ρίσκου (hedge funds), τα όποια δεν ήταν τα μόνα υπεύθυνα για την κρίση παραβλέποντας τη συμπεριφορά των επενδυτικών τραπεζών, όπως εύκολα διαπιστώνεται από τις προ κρίσης εκθέσεις τους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Οι προειδοποιήσεις για την επερχόμενη κρίση, για τις αδυναμίες του παγκόσμιου χρηματοοικονομικού συστήματος και για τους κινδύνους που εγκυμονούσαν ήταν ελάχιστες.

Συνεπώς, μπορούμε να διακρίνουμε τα αίτια της κρίσης σε μακροοικονομικά και χρηματοοικονομικά. Στους μακροοικονομικούς παράγοντες που προκάλεσαν την κρίση, εντάσσονται (Χαρδουβελης, 2009)

- a) Η ανισορροπία ανάμεσα στις χώρες του πλανήτη όσον αφορά το διαφορετικό βαθμό αποταμίευσης και επένδυσης, που εκδηλώθηκε με ψηλά ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών τρεχουσών συναλλαγών των Η.Π.Α και ψηλά πλεονάσματα των χώρων της Ασίας, ιδιαίτερα της Κίνας. Οι ανισορροπίες

είχαν σαν αποτέλεσμα την μεταφορά κεφαλαίων από την Ασία προς τις ΗΠΑ, δηλαδή σε φτηνότερο χρήμα, μεγάλη ρευστότητα και χαμηλά πραγματικά επιτόκια στις ΗΠΑ. Τα χαμηλά επιτόκια ενέτειναν τις ήδη υπάρχουσες ανισορροπίες του χρηματοοικονομικού τομέα. Η παγκοσμιοποίηση και η διεθνοποίηση των οικονομικών και των χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων, που δεν συνοδεύτηκαν από την αντίστοιχη απαιτούμενη αναβάθμιση των μακροοικονομικών πολιτικών, της εποπτείας και του ρυθμιστικού πλαισίου λειτουργίας των αγορών ενέτειναν την κρίση (Τράπεζα της Ελλάδος, 2009)

- b) Η φούσκα των τιμών των ακινήτων στις ΗΠΑ. Από μέσα της δεκαετίας του 1990, οι τιμές των ακινήτων ξεκίνησαν μια ανοδική πορεία, η οποία αν και προβληματίσε πολλούς αναλυτές, δεν παρεμποδίστηκε. Η άνοδος των τιμών των κατοικιών σταμάτησε στα μέσα του 2006 και έκτοτε, οι τιμές άρχισαν να πέφτουν. Η πτώση των τιμών των κατοικιών οδήγησε σε καθυστερήσεις πληρωμής των δόσεων των νοικοκυριών. Η αξία των σπιτιών έπεσε κάτω από την αξία του δανείου και πολλούς οφειλέτες τους συνέφερε απλώς να παραδώσουν τα κλειδιά στην τράπεζα και να φύγουν από το σπίτι. Η χρεοκοπία των νοικοκυριών οδήγησε και σε μειωμένες εισροές στα ταμεία των τιτλοποιημένων δανείων.
- c) Η πολιτικοοικονομική ιδεολογία που επικρατούσε στις ΗΠΑ και τις υπόλοιπες αναπτυγμένες χώρες, σύμφωνα με την όποια οι αγορές είναι αποτελεσματικές και οι πολίτες συμπεριφέρονται ορθολογικά. Όμως, τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα οδηγήθηκαν σε ριψοκίνδυνες επενδύσεις χωρίς να έχουν αποτιμήσει σωστά τον κίνδυνο.
- d) Οι εποπτικές αρχές και αυτές φαίνεται να είχαν πλήρως ενστερνιστεί την υπόθεση της αποτελεσματικής αγοράς. Συνέπεια αυτού ήταν η απορρύθμιση, δηλαδή η κατάργηση πολλών από τους περιορισμούς στη δράση του χρηματοπιστωτικού τομέα που είχαν επιβληθεί από την εμπειρία της κρίσης στην δεκαετία του '30. Υπάρχουν όμως αντίθετες απόψεις. Ο Calomiris Charles (2011) υπερασπίζεται τις αγορές και την χρησιμότητα της απορρύθμισης, επιρρίπτοντας τις ευθύνες στις κρατικές παρεμβάσεις.
- e) Μια ακόμα αίτια της τρέχουσας διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης, ήταν οι παγκόσμιες μακροοικονομικές ανισορροπίες, που δεν αντιμετωπίστηκαν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι ανισορροπίες εκδηλώθηκαν με υψηλά ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών των ΗΠΑ και υψηλά πλεονάσματα των

χώρων της Ασίας, και ιδιαίτερα της Κινάς (Χαρδουβελής, 2009). Τα χαμηλά επιτόκια και τα χαλαρά κριτήρια χρηματοδότησης των τραπεζών στις αρχές της δεκαετίας, οδήγησαν σε μεγάλη αύξηση της χρηματοοικονομικής μόχλευσης επιχειρήσεων και νοικοκυριών και τη ταχεία διάδοση των δομημένων προϊόντων (Goodhart, 2008)

Στους χρηματοοικονομικούς παράγοντες που προξένησαν την κρίση καταλυτικό ρολό έπαιξαν οι εξής (Χαρδουβελής 2009)

- a) Η ραγδαία αύξηση των δανείων χαμηλής εξασφάλισης (subprime), που συνέβαλλαν στην αύξηση των τιμών των κατοικιών. Θεωρείτε ότι η μεγάλη αύξηση του τραπεζικού δανεισμού ενθαρρύνθηκε από του πολιτικούς στις ΗΠΑ ως αντίδοτο στη διευρυνόμενη ανισοκατανομή του εισοδήματος και την οικονομική στασιμότητα και αποδυνάμωση της μεσαίας τάξης.
- b) Οι νέες μορφές τιτλοποιήσεων, με πολύπλοκους δομημένους τίτλους, στους οποίους οι οίκοι αξιολόγησης παρείχαν υψηλές βαθμολογήσεις. Ιδιαίτερα οι επενδυτικές τράπεζες, αυτές που δημιούργησαν τους τίτλους ήταν εκείνες που διατηρούσαν το κομμάτι με το μεγαλύτερο ρίσκο απωλειών αλλά και την υψηλότερη αναμενόμενη απόδοση.
- c) Οι ενδογενής γένεση ρίσκων από τον συνδυασμό επιμέρους αρνητικών παραγόντων. Ο συστηματικός κίνδυνος που εμφανίστηκε στην κρίση ανέδειξε ότι η προηγούμενη επίμονη των εποπτικών αρχών στον περιορισμό του κίνδυνου ανά τράπεζα η χρηματοπιστωτικό ίδρυμα η ανά χρηματοοικονομικό προϊόν είναι ανεπαρκής.
- d) Η νέα κερδοσκοπική νοοτροπία στον τραπεζικό τομέα. Οι αμοιβές των στελεχών σε όλες τις βαθμίδες συνδέονταν με τα βραχυχρόνια έσοδα, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος, ούτε οι μακροχρόνιες επιδόσεις. Αυτή η πρακτική ήταν συνδεδεμένη με την επικράτηση της αντίληψης περί αποτελεσματικότητας της αγοράς και ορθολογικών προσδοκιών (Cai, Cherny & Milbourn, 2010)
- e) Σημαντικό μερίδιο ευθηνής φέρνουν οι εταιρίες αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, οι οποίες, έλλειψη ιστορικής πληροφόρησης, βαθμολογούσαν τα νέα πολυσύνθετα παράγωγα προϊόντα εξομοιώνοντας τα

με τα κρατικά ομολόγα υψηλής διαβάθμισης, με συνέπεια οι επενδυτές να υποεκτιμούν τον κίνδυνο (Τράπεζα της Ελλάδας, 2009). Οι οίκοι αξιολόγησης κατηγορηθήκαν για ανεπάρκεια και για μεροληψία, αφού οι εκδότες των τίτλων ήταν αυτοί που πλήρωναν για την αξιολόγηση. Οι οίκοι αυτοί άργησαν να καταλάβουν το μέγεθος του προβλήματος, προφανώς επηρεαζόμενοι από την κερδοφορία που έφερναν οι αξιολογήσεις των τιτλοποιήσεων. Μετά την κρίση, οι εποπτικές αρχές επανεξετάζουν το καθεστώς λειτουργίας τους.

- f) Η υψηλή μόχλευση, που συνεπάγεται λίγα ίδια κεφάλαια και υψηλό δανεισμό σε σχέση με τον ενεργητικό ενός χρηματοοικονομικού ιδρύματος. Μάλιστα ο δανεισμός που χρηματοδοτούσε τις επενδύσεις την εποχή εκείνη ήταν κυρίως βραχυχρόνιος. Έτσι όταν οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων στα όποια είχαν επενδύσει οι επενδυτικές τράπεζες άρχισαν να πέφτουν και οι αγορές αντιλήφθηκαν την κεφαλαιακή απώλεια των δανεισμένων επενδυτικών τραπεζών, τότε αρνήθηκαν την ανανέωση της βραχυχρόνιας χρηματοδότησης, αναγκάζοντας έτσι τις επενδυτικές τράπεζες να προβαίνουν σε περαιτέρω πώλησης άλλων υγιών περιουσιακών στοιχείων, οι οποίες με την σειρά του πίεζαν τις τιμές των περιουσιακών στοιχείων ακόμα περισσότερο προς τα κάτω. Η απομόχλευση, δηλαδή η άρνηση στην ουσία νέου δανεισμού στα χρηματοοικονομικά ιδρύματα που επένδυσαν για ίδιο λογαριασμό με δανεικά κεφάλαια, έπαιξε βασικό ρολό στην επέκταση της κρίσης. Η απαμόχλευση οδήγησε στην συνέχεια και στο πέρασμα της χρηματοοικονομικής κρίσης στην πραγματική οικονομία (Χαρδουβελής, 2011)
- g) Οι ατέλειες του συστήματος εποπτείας. Η τρέχουσα κρίση αποκάλυψε σοβαρά προβλήματα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εποπτικών αρχών, τόσο σε διασυνοριακό επίπεδο όσο και μέσα σε κάθε χώρα (Τράπεζα της Ελλάδος, 2009)

Συνοψίζοντας, μπορεί να αναφερθεί ότι τα αίτια της τρέχουσας κρίσης είναι τα εξής:

- Οι παγκόσμιες μακροοικονομικές ανισορροπίες
- Η υπερβολική πιστωτική επέκταση και μόχλευση
- Τα φαινόμενα ασύμμετρης πληροφόρησης
- Τα ρυθμιστικά κενά και η ελλιπή εποπτεία

1.6 Συνέπειες κρίσης

Οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις οδηγούν σε απότομη οικονομική ύφεση, χαμηλά δημόσια έσοδα, διευρύνουν τα δημόσια ελλείμματα, και τα ψηλά επίπεδα χρέους, ωθώντας πολλές κυβερνήσεις στη πτώχευση. Όμως όταν αρχίζει η ανάκαμψη από μια παγκόσμια οικονομική κρίση, παραμένει η ύφεση και συχνά έρχεται ένα δεύτερο κύμα κρίσης, που δεν είναι άλλο από την κρίση χρέους. Αυτό συνέβη και στην Ελληνική περίπτωση.

Κεφάλαιο 2

ΚΡΙΣΗ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στα μέσα του 2010, και μετά τις αποκαλύψεις ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ελλάδας έκλεισε για το 2009 σε επίπεδα πολύ πάνω από αυτά που θα καθιστούσαν το δημόσιο χρέος βιώσιμο, η Ελληνική κυβέρνηση αδυνατούσε να δανειστεί με λογικά επιτόκια από τις αγορές για τη χρηματοδότηση του τρέχοντος δημοσιονομικού ελλείμματος και την αναχρηματοδότηση του χρέους. Αποτέλεσμα ήταν ο άμεσος κίνδυνος χρεοκοπίας και στάσης πληρωμών του Ελληνικού Δημοσίου.

Η προσπάθεια της κυβέρνησης να ανακτήσει την αξιοπιστία της χώρας στις διεθνείς αγορές και να πετύχει μείωση των επιτοκίων οδήγησε σε λήψη μέτρων μείωσης των δαπανών, τα οποία δεν κατάφεραν να ανατρέψουν το αρνητικό κλίμα. Κατόπιν αυτών η Ελλάδα κατέφυγε στη βοήθεια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που συγκρότησαν από κοινού μηχανισμό βοήθειας για την Ελλάδα.

Η ανακοίνωση της προσφυγής στον μηχανισμό στήριξης έγινε στις 23 Απριλίου 2010 από τον πρωθυπουργό ο οποίος βρισκόταν εκείνη την ημέρα στο Καστελόριζο. Η χρηματοδότηση από τον μηχανισμό στήριξης έγινε υπό τους όρους ότι η Ελλάδα θα λάβει μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής και, ειδικότερα, υπό τους όρους ότι θα λάβει μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης. Με τη χρηματοδότηση από το μηχανισμό αποφεύχθηκε ο άμεσος κίνδυνος χρεοκοπίας της Ελλάδας, που θα είχε πιθανές ανεξέλεγκτες συνέπειες και για όλη τη ζώνη του ευρώ.

Τα πρώτα μέτρα ανακοινώθηκαν από τον πρωθυπουργό την Κυριακή 2 Μαΐου 2010. Η Ελληνική Οικονομία συνέχισε να βρίσκεται σε κατάσταση δημοσιονομικής ανισορροπίας και το επόμενο διάστημα με αποτέλεσμα ένα χρόνο μετά, τον Ιούνιο του 2011, η κυβέρνηση να καταφύγει στην ψήφιση του μεσοπρόθεσμου προγράμματος, που περιλάμβανε νέα μέτρα λιτότητας και περικοπές. Επίσης τέθηκε θέμα αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας και αναδιάρθρωσης ή «κουρέματος» του χρέους με σκοπό τη μακροπρόθεσμη μείωση του χρέους σε βιώσιμα επίπεδα.

2.1 Αίτια

Η περίοδος μετά το 1974 υπήρξε περίοδος μεγάλου δανεισμού για την Ελλάδα με συνέπεια τη γρήγορη διόγκωση του χρέους. Μεταξύ του 1980 και 1993 το χρέος εκτινάχτηκε από 28,6% σε 111,6% του ΑΕΠ. Το έλλειμμα την ίδια περίοδο ήταν επίσης υψηλό.

Μετά το 1993 η οικονομία μπήκε σε έναν πιο ομαλό δρόμο με στόχο να ικανοποιήσει τα κριτήρια σύγκλισης της συνθήκης του Μάαστριχτ. Χάρη στην επίτευξη υψηλότερων ρυθμών ανάπτυξης και αποκρατικοποιήσεων το χρέος άρχισε να μειώνεται ελαφρά ως ποσοστό του ΑΕΠ και το έλλειμμα έπεσε μέχρι το 1999 κάτω από 3%, πετυχαίνοντας τελικά η Ελλάδα να γίνει μέλος της ΟΝΕ.

Αργότερα αποκαλύφθηκε πως οι σχετικά υψηλές επιδόσεις που παρουσιάζονταν αυτή την περίοδο οφείλονταν σε αποκρύψεις ελλειμμάτων και δανείων, πρακτική που ονομάστηκε δημιουργική λογιστική, στην υλοποίηση της οποίας βοήθησε και η τράπεζα επενδύσεων Goldman Sachs.

Το φθινόπωρο του 2004, ο τότε υπουργός οικονομικών Γιώργος Αλογοσκούφης προχώρησε σε οικονομική απογραφή κατόπιν πίεσης από την Eurostat. Η απογραφή αποκάλυψε αποκρύψεις δαπανών της προηγούμενης κυβέρνησης με αποτέλεσμα να αναθεωρηθούν τα ελλείμματα των προηγούμενων ετών προς τα πάνω. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε μείωση της αξιοπιστίας της χώρας και σε τριετή επιτήρηση από την Ε.Ε..

Την ίδια χρονιά η Eurostat προχώρησε σε αναθεώρηση παλαιότερων ελλειμμάτων της Ελλάδας, από τα οποία προέκυπτε ότι η Ελλάδα δεν ικανοποιούσε ποτέ τα κριτήρια σύγκλισης του Μάαστριχτ αφού ακόμα και την κρίσιμη χρονιά του 1999 εξακολουθούσε να έχει έλλειμμα πάνω από 3%.

Την τριετία 2004-2007 το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξάνεται ενώ σημειώνονται υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης με το εθνικό εισόδημα να αυξάνεται κατά 12-15 δισ. τον χρόνο. Από το φθινόπωρο του 2008 όμως, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που ξέσπασε τότε, η Ελληνική οικονομία εκτροχιάζεται και το έλλειμμα άλλα και το χρέος αρχίζουν να αυξάνονται με γρήγορους ρυθμούς.

Τον Νοέμβριο του 2010 η Eurostat προχώρησε σε αναθεώρηση των ελληνικών ελλειμμάτων των τελευταίων ετών. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά το έλλειμμα του 2006 τοποθετήθηκε στο 5,7% του ΑΕΠ (12,1 δισ. ευρώ), του 2007 στο 6,4% του ΑΕΠ (14,4 δισ. ευρώ), του 2008 στο 9,4% του ΑΕΠ (22,3 δισ. ευρώ) και του 2009 στο 15,4% του ΑΕΠ (36,1 δισ. ευρώ). Αντίστοιχα αναθεωρήθηκε προς τα πάνω και το

χρέος, με το χρέος του 2009 να αναθεωρείται στο 126,8% του ΑΕΠ που αντιστοιχεί σε 298 δις Ευρώ. (Πηγη: el.wikipedia.org)

2.2 Επίπτωσης στην Ελληνική οικονομία (πραγματική οικονομία)

Οι βασικότερες επιπτώσεις της τρέχουσας οικονομικής κρίσης στην Ελληνική οικονομία μπορούν να τις συνοψίσουμε ως εξής :

- Περιορισμός καταναλωτικής πίστης που οδηγεί σε μείωση της κατανάλωσης.
- Μείωση εξαγωγών
- Αύξηση ανεργίας

2.3 Καταναλωτική συμπεριφορά

Κατά τη διάρκεια των κρίσεων παρατηρείται μια δίχως προηγούμενο αλλαγή της καταναλωτικής συμπεριφοράς. Παρατηρείται μείωση των δαπανών για αγορές, έλλειψη εμπιστοσύνης στα brand και στους θεσμούς της αγοράς και μια γενική μεταβολή των προτιμήσεων. Οι παράγοντες που οδηγούν σε αυτή τη συμπεριφορά ποικίλουν και θα αναλυθούν παρακάτω.

2.4 Παράγοντες που επηρεάζουν την καταναλωτική συμπεριφορά

Η καταναλωτική συμπεριφορά επηρεάζεται από τέσσερις κύριες ομάδες παραγόντων:

- Πολιτιστικοί παράγοντες
- Κοινωνικοί παράγοντες
- Δημογραφικοί παράγοντες
- Ψυχολογικοί παράγοντες

2.5 Καταναλωτική συμπεριφορά κατά τις κρίσεις

Όπως έχει αναλυθεί η καταναλωτική συμπεριφορά επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες οι οποίοι την καθορίζουν απόλυτα. Κατά τη διάρκεια των κρίσεων παρατηρείται μια αλλαγή της συμπεριφοράς του καταναλωτή. Η στροφή στις μάρκες, και στις πολυεθνικές εταιρίες, η μείωση των δαπανών για κατανάλωση, η επιλογή φθηνότερων προϊόντων καθώς και των υποκατάστατων.

Οι κυριότεροι από τους λόγους που οδηγούν σε αυτή την αλλαγή είναι οι παρακάτω:

α. Παρακίνηση

β. Αντίληψη, που είναι πνευματική διαδικασία της αντίληψης, γνώσης και κρίσης, η οποία δίνει την ικανότητα σε ένα άτομο να αντιληφθεί, να κατανοήσει και να εξηγήσει τον κόσμο που τον περιβάλλει.

γ. Καθοδηγητές κοινής γνώμης και ομάδες αναφοράς, που είναι τα άτομα που λόγω της θέσης ή των γνώσεων τους μπορούν και καθοδηγούν μία ομάδα ατόμων ή ένα κοινό.

δ. Μ.Μ.Ε.

ε. Άγχος/ Φόβος/ Ανησυχία

(Σφακιανάκης, 1998)

2.6 Τραπεζική συμπεριφορά με βάση την κρίση

Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί τη βάση του χρηματοοικονομικού συστήματος, το οποίο αποτελείται από τις χρηματοοικονομικές αγορές, τα χρηματοοικονομικά προϊόντα και τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Η βασική λειτουργία του χρηματοοικονομικού συστήματος είναι η διευκόλυνση της μεταφοράς κεφαλαίων από τις πλεονασματικές μονάδες στις ελλειμματικές μονάδες της οικονομίας.

Συμφώνα με τα στοιχεία της τράπεζας της Ελλάδος, τον Απρίλιο του 2011 στην Ελλάδα ήταν εγκατεστημένα και λειτουργούσαν 62 πιστωτικά ιδρύματα εκ των οποίων:

34 πιστωτικά ιδρύματα (18 εμπορικές και 16 συνεταιριστικές τράπεζες)

22 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν έδρα εκτός της ευρωπαϊκή ένωσης

1 πιστωτικό ίδρυμα που έχει εξαιρεθεί από την εφαρμογή του ν. 3601/2007 δηλαδή το Ταμείο παρακαταθηκών και δάνειων

Πλέον με τις τελευταίες συγχωνύψεις του 2013 ο αριθμός των εμπορικών τραπεζών έχει μειωθεί στις 10 και αντίστοιχα τον συνεταιριστικών με στοιχεία της τράπεζας της Ελλάδος.

Σε αυτό το δυσμενές περιβάλλον, οι Ελληνικές τράπεζες δεν θα μπορούσαν να μείνουν ανεπηρέαστες από αυτή την κρίση. Συγκεκριμένα, οι τράπεζες καλούνται να λειτουργήσουν σε ένα περιβάλλον με σημαντικές προκλήσεις, όπως η περαιτέρω μείωση των ρυθμών ανάπτυξης, το ενδεχόμενο αύξησης των δάνειων σε καθυστέρηση και δυσκολίες στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου. Τα παραπάνω απαιτούν τις συντονισμένες προσπάθειες διεθνών οργανισμών, κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών για την αντιμετώπιση της κρίσης.

Οι οργανισμοί που επηρεάστηκαν περισσότερο από την κρίση αφορούσαν εκμετάλλευση ακίνητων, χωρίς να απουσιάζουν προβλήματα σε τραπεζικές η ασφαλιστικές υπηρεσίες. Τα πραγματικά προβλήματα της κρίσης διαφανήκαν στην ελληνική οικονομία, με την άνοδο των επιτοκίων και το συντηρητισμό του χρηματοπιστωτικού συστήματος να πλήττει δανειολήπτες, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, την αγοραστική συμπεριφορά των καταναλωτών και λοιπές πτυχές της αγοράς, με άμεσο αντίκτυπο στην οικονομία.

Οι μικρό μεσαίες είχαν τα περισσότερα προβλήματα με την ριζική αλλαγή της συμπεριφοράς των τραπεζών, λόγω της αυξήσεως των επιτοκίων, και λόγω των τεράστιων κενών στα ισοζύγια τους από τις μη αποπληρωμές των δανείων, δεν ήταν ικανές να συνεχίσουν την χρηματοδότηση των αναγκών των ΜμΕ.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα όσες ΜμΕ δεν ήταν υγείες και είχαν βασιστεί κατά κύριο λόγο στην χρηματοδότηση των βραχυπρόθεσμων αναγκών τους από τις τράπεζες, να έχουν σοβαρά προβλήματα ρευστότητας. Όσες πάλι ήταν υγείες απλά δεν μπορούσαν να βρουν κεφάλαια για να επενδύσουν σε κινήσεις που θα τις βοηθούσαν να ξεπεράσουν την κρίση (εξαγωγές) με όσο το δυνατόν μικρότερες απώλειες.

Κεφάλαιο 3

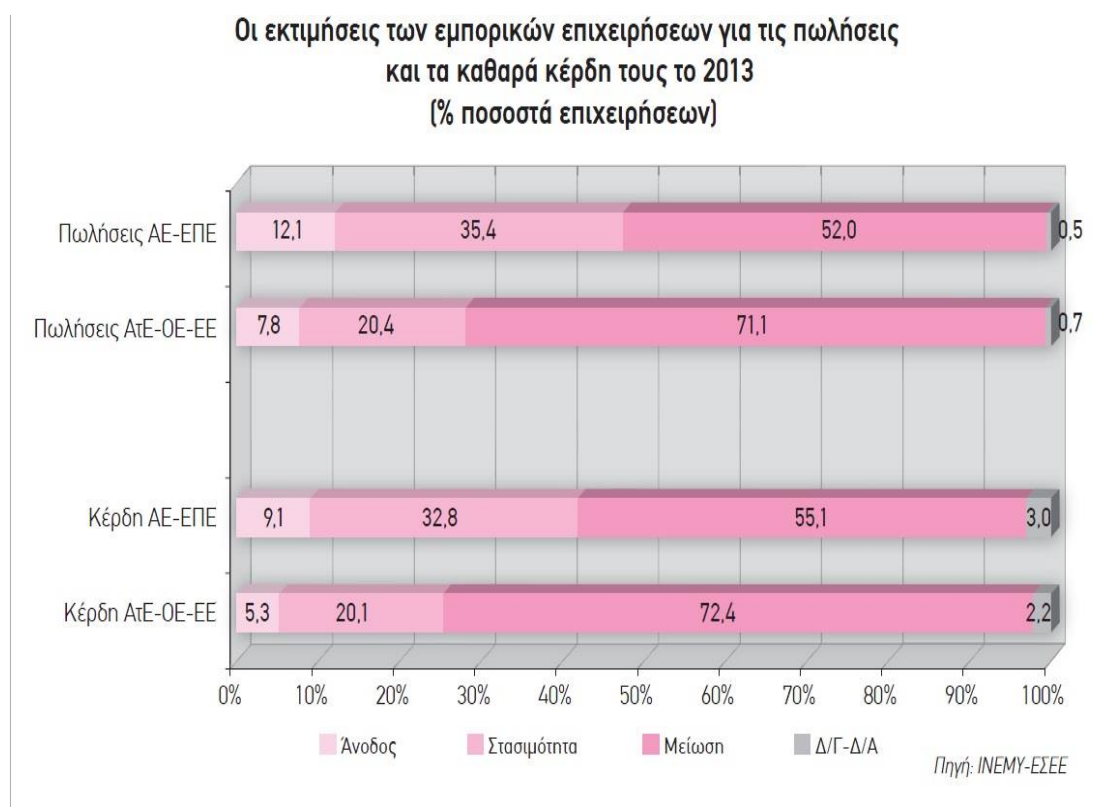
3.1 Εμπορικός κλάδος

Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύονται οι εξελίξεις που αφορούν στον εμπορικό κλάδο γενικότερα με την βοήθεια την ετήσιας έκθεση εμπορίου από το Ινστιτούτο εμπορίου και υπηρεσιών (INEMY) για το 2013. Θα δώσουμε μεγαλύτερη έμφαση στις πωλήσεις, τα κέρδη, το απόθεμα τις επενδύσεις και την απασχόληση των εμπορικών καταστημάτων.

3.2 Όγκος πωλήσεων και καθαρών κερδών

Η μεγάλη πλειοψηφία των επιχειρήσεων (ανεξαρτήτως νομικής μορφής) εκτίμησαν για μία ακόμη φορά ότι η εξέλιξη των πωλήσεών τους θα είναι πτωτική το 2013.

Από την έρευνα επιβεβαιώνεται και πάλι ότι η επιδείνωση είναι πολύ εντονότερη στις μικρότερες επιχειρήσεις, αφού οι εκτιμήσεις των ΟΕ-ΕΕ και ατομικών επιχειρήσεων είναι κατά πολύ δυσμενέστερες από αυτές των ΑΕ και ΕΠΕ. Πράγματι, οι 7 στις 10 ΟΕ-ΕΕ και ατομικές επιχειρήσεις και οι 5 στις 10 εταιρείες ΑΕ και ΕΠΕ εκτιμούν ότι οι πωλήσεις τους θα μειωθούν το 2013.

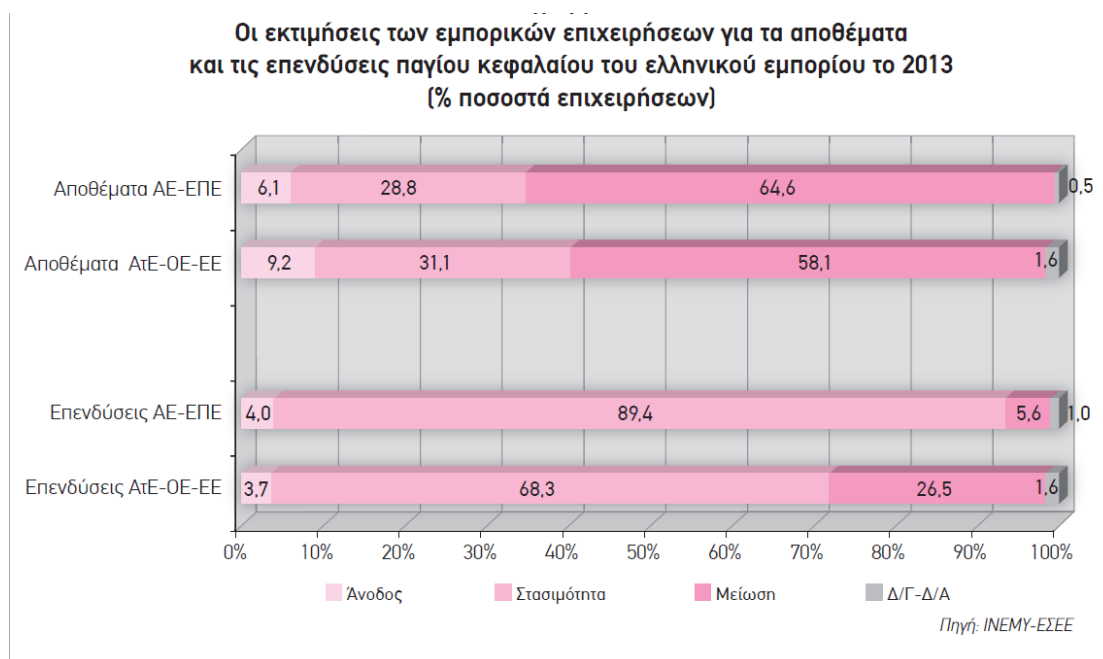
3.3 Απόθεμα και επενδύσεις

Η επενδυτική «απραξία» που παρατηρήθηκε την τελευταία τριετία συνεχίζεται. Το 2013 η απόλυτη πλειοψηφία των επιχειρήσεων (ανεξαρτήτως νομικής μορφής) δηλώνει στασιμότητα στο επίπεδο των επενδύσεων, φαινόμενο πολύ πιο έντονο στην πλευρά των ΑΕ και ΕΠΕ του εμπορίου, όπου οι 9 στις 10 επιχειρήσεις δήλωσαν στασιμότητα.

Περαιτέρω, στην κατηγορία των ΟΕ-ΕΕ και ατομικών επιχειρήσεων σημαντικό ήταν και το ποσοστό όσων δήλωσαν ότι οι επενδύσεις τους μειώθηκαν το τελευταίο έτος.

Όσον αφορά τα αποθέματα, η απόλυτη πλειοψηφία των εμπορικών επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από νομική μορφή, δηλώνουν ότι τα αποθέματά τους είναι μειωμένα και το 2013.

Αναλόγως της μορφής των επιχειρήσεων, περισσότερο έντονη είναι η πτώση της αποθεματοποίησης στην πλευρά των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ, αφού σχεδόν οι 2 στις 3 επιχειρήσεις μείωσαν τα αποθέματά τους.

3.4 Απασχόληση

Στο μέτωπο της απασχόλησης, οι απώλειες σε όλη τη διάρκεια της περιόδου ύφεσης ήταν μεγάλες, φαίνεται δε ότι η κατάσταση έχει μάλλον παγιωθεί στην παρούσα φάση.

Από τη δειγματοληπτική έρευνα του INEMY προκύπτει ότι για το 2013 σχεδόν οι 8 στις 10 ΑΕ και ΕΠΕ και οι 9 στις 10 ΟΕ-ΕΕ και ατομικές επιχειρήσεις δήλωσαν στασιμότητα απασχόλησης.

Περαιτέρω, το 16,7% των ΑΕ και ΕΠΕ δήλωσαν ότι μειώνουν το προσωπικό τους, ενώ το ποσοστό αυτό στις ΟΕ-ΕΕ και ατομικές επιχειρήσεις είναι σαφώς χαμηλότερο (9,2%).

3.5 Προβλέψεις εμπορικού κλάδου για το 2014

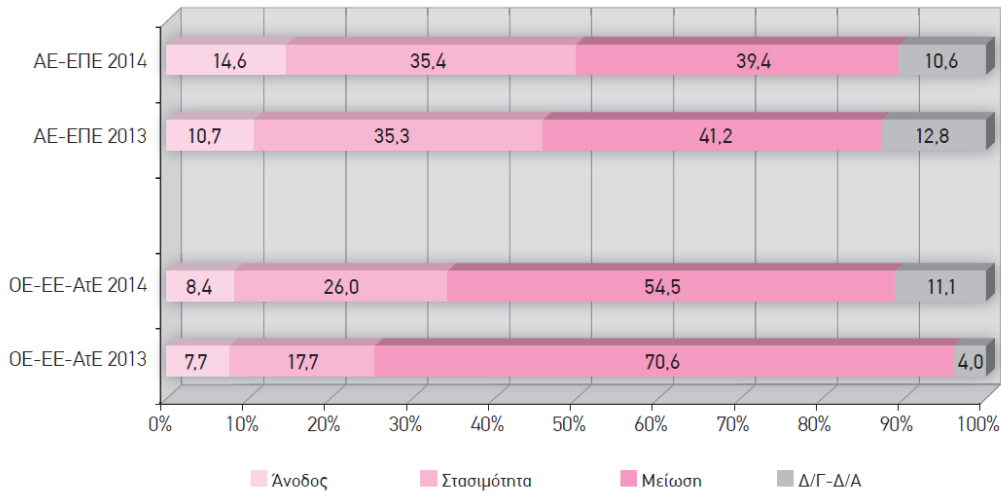
Οι προσδοκίες και οι προβλέψεις των εμπορικών επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή, σχετικά με την εξέλιξη των βασικών οικονομικών μεγεθών τους κατά το 2014, δυστυχώς δεν είναι αισιόδοξες.

Όσον αφορά τον κύκλο εργασιών, στις προβλέψεις των επιχειρήσεων για το 2014 επικρατεί και πάλι απαισιοδοξία, η οποία όμως είναι λιγότερο έντονη σε σχέση με πέρυσι.

Στην παρούσα έρευνα περισσότερες από 5 στις 10 ΟΕ-ΕΕ και ατομικές επιχειρήσεις αναμένουν μείωση πωλήσεων για το 2014, ενώ στις ΑΕ και ΕΠΕ ημερίδα των απαισιόδοξων εταιρειών αφορά τις 4 στις 10 επιχειρήσεις. Ωστόσο, ο περιορισμός των απαισιόδοξων προβλέψεων είναι πιο εμφανής στις μικρότερες επιχειρήσεις.

Σε κάθε περίπτωση, παραμένει πολύ σοβαρή η διαφορά μεταξύ των απαισιόδοξων και των αισιόδοξων προβλέψεων.

Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων του ελληνικού εμπορίου για τις πωλήσεις του 2014 και του 2013 – Ανάλυση ανά κατηγορία νομικής μορφής (% ποσοστά επιχειρήσεων)

Πηγή: INEMY-ΕΣΕΕ

Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων του ελληνικού εμπορίου για τα κέρδη του 2014 και του 2013 – Ανάλυση ανά κατηγορία νομικής μορφής (% ποσοστά επιχειρήσεων)

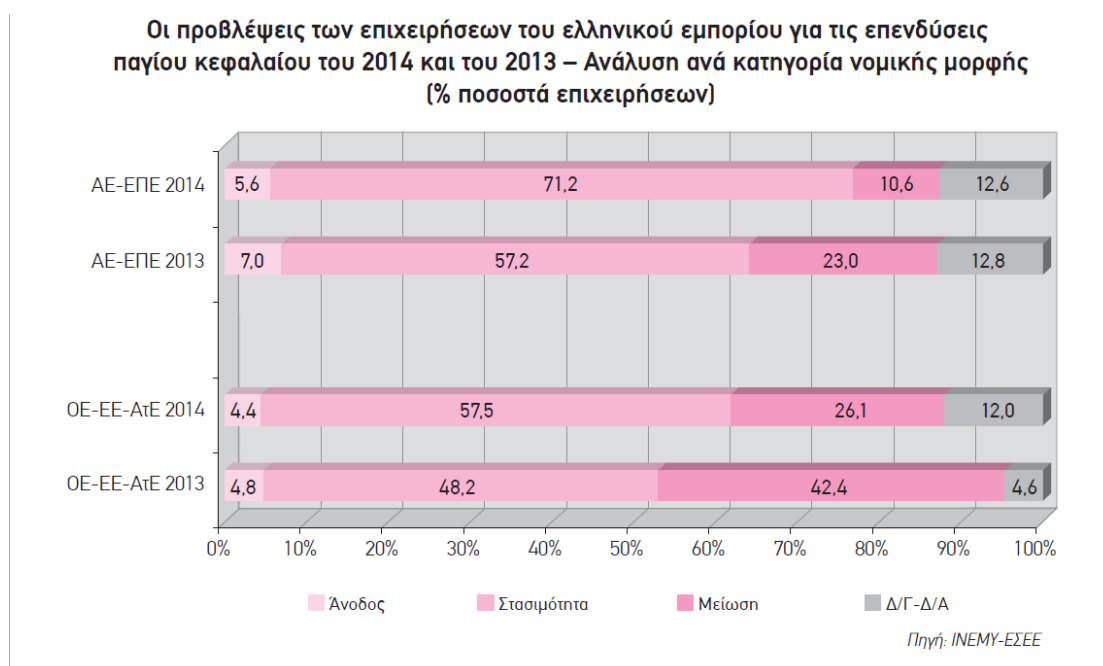

Πηγή: INEMY-ΕΣΕΕ

Ανάλογη εικόνα προκύπτει και αναφορικά με τις προβλέψεις για την κερδοφορία τους το 2014. Οι προβλέψεις για επιδείνωση εξακολουθούν να κυριαρχούν, όμως η έκταση των αρνητικών προβλέψεων είναι σαφώς πιο περιορισμένη σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα.

Στην κατηγορία των ΟΕ-ΕΕ και ατομικών επιχειρήσεων, η μερίδα των απαισιόδοξων, παρ' ότι έχει μειωθεί σημαντικά, εξακολουθεί να συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία (54,6%), ενώ παράλληλα διαπιστώνεται και διεύρυνση του μεριδίου των επιχειρήσεων που προβλέπουν στασιμότητα. Στις εταιρείες ΑΕ και ΕΠΕ, οι 4 στις 10 επιχειρήσεις αναμένουν και πάλι επιδείνωση της κερδοφορίας τους το 2014.

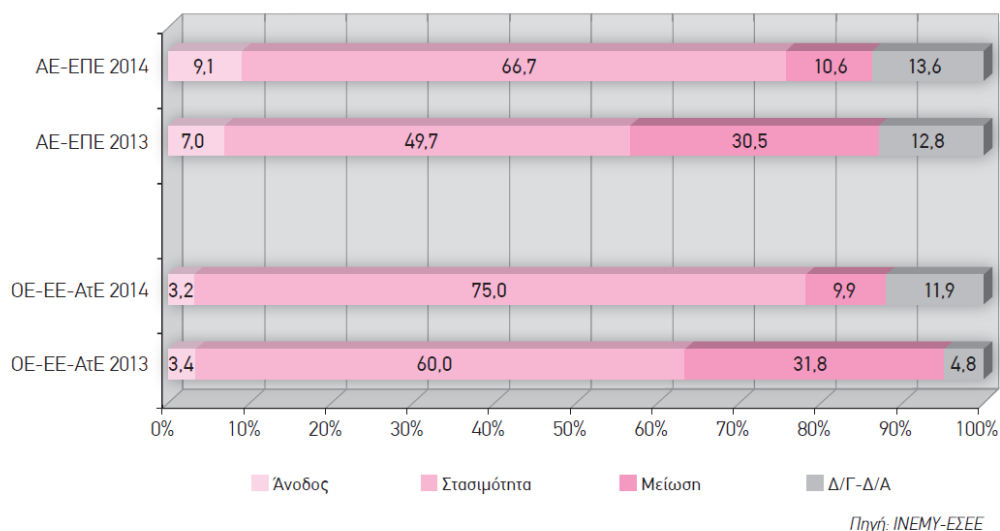
Τέλος, σε όλες τις επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, οι αισιόδοξες προβλέψεις παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα.

Όσον αφορά τον προγραμματισμό επενδύσεων παγίου κεφαλαίου για το 2014, η έρευνα επιβεβαιώνει την κυριαρχία συνθηκών επενδυτικής «απραξίας». Η στασιμότητα όσον αφορά τις επενδύσεις του 2014 είναι η κυρίαρχη τάση και στις δύο ομάδες επιχειρήσεων, ιδιαίτερα στις ΑΕ και ΕΠΕ, όπου οι 7 στις 10 εταιρείες δηλώνουν στασιμότητα.

Σε κάθε περίπτωση, οι επιχειρήσεις που δηλώνουν πρόθεση να αυξήσουν τις επενδύσεις τους συγκεντρώνουν χαμηλό (μονοψήφιο) ποσοστό.

Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων του ελληνικού εμπορίου για την απασχόληση του 2014 και του 2013 – Ανάλυση ανά κατηγορία νομικής μορφής (% ποσοστά επιχειρήσεων)

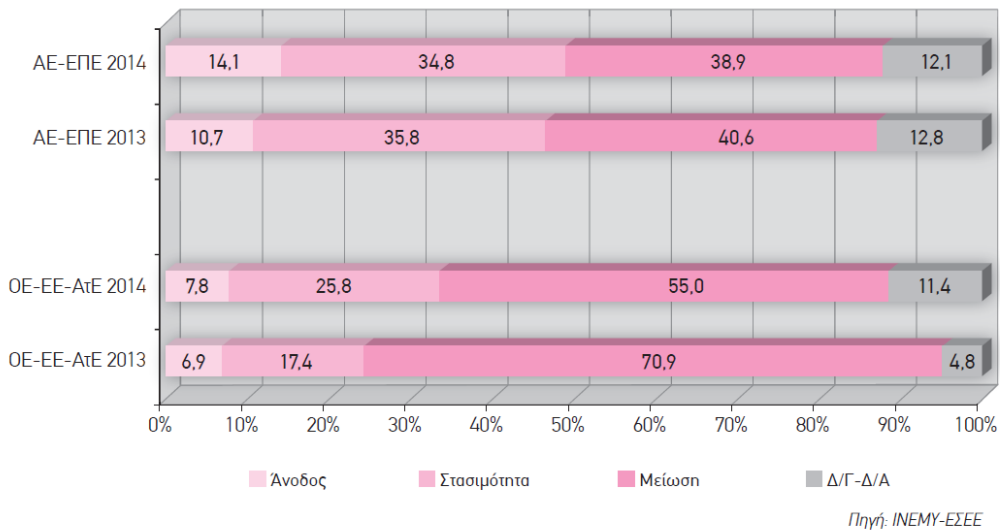

Οι προβλέψεις για την απασχόληση κατά το 2014 δεν είναι ενθαρρυντικές, για μία ακόμη φορά. Στις ΑΕ και ΕΠΕ, πλέον οι 2 στις 3 εταιρείες προβλέπουν στασιμότητα απασχόλησης το 2014, παράλληλα όμως έχουν συρρικνωθεί τα ποσοστά εταιρειών που προβλέπουν κάμψη της απασχόλησης (προφανώς διότι έχουν μάλλον εξαντλήσει τις δυνατότητες περικοπής προσωπικού). Ομοίως, πάνω από 7 στις 10 ΟΕ-ΕΕ και ατομικές επιχειρήσεις προβλέπουν στασιμότητα απασχόλησης το 2014.

Επισημαίνεται ότι το ποσοστό των ΑΕ και ΕΠΕ που προβλέπουν νέες περικοπές δεν διαφέρει ουσιαστικά από το αντίστοιχο των ΟΕ-ΕΕ και ατομικών επιχειρήσεων.

Τέλος, το μερίδιο όσων σχεδιάζουν να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας το 2014 παραμένει πολύ χαμηλό και στις δύο κατηγορίες εμπορικών επιχειρήσεων, ωστόσο υπάρχει μεγάλο προβάδισμα από πλευράς των ΑΕ και ΕΠΕ.

**Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων του ελληνικού εμπορίου
για τη ρευστότητα του 2014 και του 2013 – Ανάλυση ανά κατηγορία νομικής μορφής
(% ποσοστά επιχειρήσεων)**

Οι προβλέψεις για τη ρευστότητα του 2014 κινούνται στο ίδιο κλίμα απαισιοδοξίας. Οι προβλέψεις των ΟΕ-ΕΕ και ατομικών επιχειρήσεων για την εξέλιξη της ρευστότητάς τους κατά το 2014 είναι πολύ απαισιόδοξες (αν και σε σαφώς χαμηλότερα ποσοστά συγκριτικά με την περσινή έρευνα). Συγκεκριμένα, σχεδόν οι 6 στις 10 επιχειρήσεις αυτής της κατηγορίας προβλέπουν επιδείνωση ρευστότητας το επόμενο έτος, γεγονός που συνδέεται αναμφίβολα με την έλλειψη πρόσβασης σε χρηματοδότηση και τη σοβαρή έλλειψη ρευστότητας στην αγορά γενικά.

Στην πλευρά των εταιρειών ΑΕ και ΕΠΕ οι προβλέψεις δεν εμφανίζουν ουσιώδη μεταβολή. Οι 4 στις 10 επιχειρήσεις προβλέπουν ξανά επιδείνωση της ρευστότητας το 2014, ενώ το ένα τρίτο των εταιρειών δηλώνει ότι προβλέπει στασιμότητα. Και στις δύο ομάδες επιχειρήσεων οι αισιόδοξες προσδοκίες αφορούν μια μικρή μόνο μερίδα επιχειρήσεων, ακόμη όμως και σε αυτό το πλαίσιο υπάρχει μεγάλο προβάδισμα από πλευράς των ΑΕ και ΕΠΕ, γεγονός που αποδίδεται στις μεγαλύτερες (σχετικά) δυνατότητες πρόσβασης σε χρηματοδότηση.

Κεφάλαιο 4

4.1 Ποιες είναι οι μικρό μεσαίες επιχειρήσεις;

Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών τους ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους.

Ως μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζομένους και της οποίας ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. ευρώ.

Ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ.

Ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζομένους και της οποίας ο κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ.

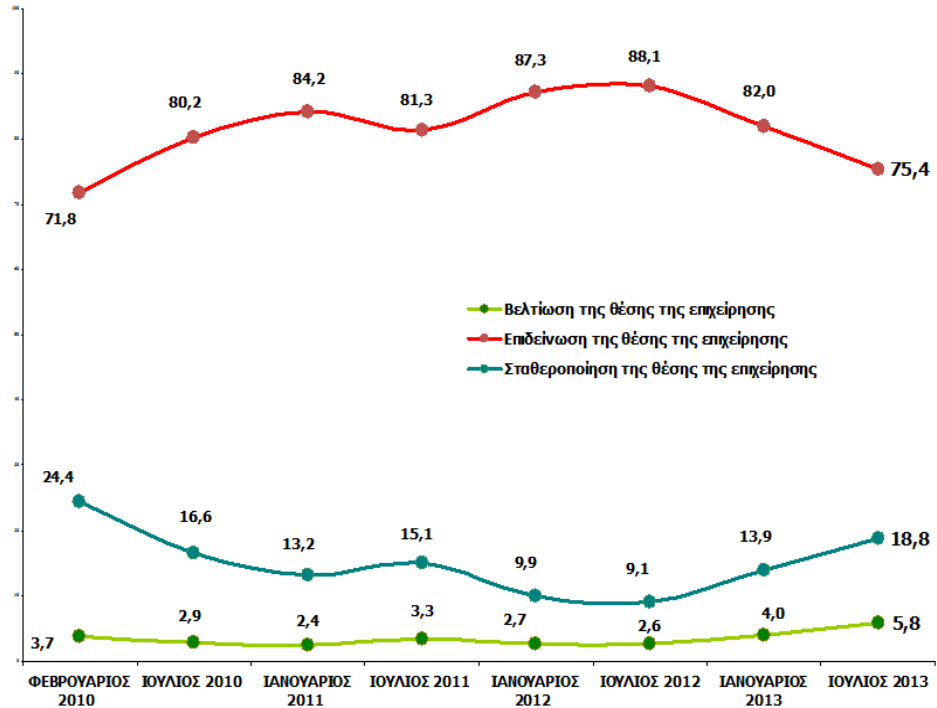
4.2 Μικρό μεσαίες

Σε αυτό το κεφάλαιο θα δούμε πιο αναλυτικά την πορεία της μικρομεσαίας επιχείρησης. Σύμφωνα με τα ευρήματα έρευνας από το Ινστιτούτο μικρών επιχειρήσεων Ελλάδος που αφορά στις εκτιμήσεις για το πρώτο εξάμηνο του έτους, ζοφερή φαίνεται να είναι η εικόνα της μικρής και μεσαίας επιχείρησης.

Κατά μέσο όρο περισσότερες από δύο στις τρεις επιχειρήσεις εκτιμούν ότι η κατάσταση στην αγορά θα είναι χειρότερη ή πολύ χειρότερη μέχρι το τέλος του 2013.

Ίδια διαπίστωση ισχύει για την κερδοφορία και την ρευστότητα. Το 75,4% των επιχειρήσεων αναφέρουν ότι η κρίση επηρέασε αρνητικά ή πολύ αρνητικά την επιχειρηματική τους δραστηριότητα. Τρεις στις τέσσερις επιχειρήσεις του δείγματος θεωρούν ότι έχει επηρεαστεί αρνητικά ή πολύ αρνητικά η οικονομική δραστηριότητα στη Ελλάδα το πρώτο εξάμηνο φέτος, ενώ επτά στις δέκα εκτιμούν ότι ο κλάδος στον οποίο ανήκουν ακολούθησε φθίνουσα πορεία και έξι στις δέκα σημειώνουν ότι επηρεάστηκε αρνητικά η πορεία υλοποίησης των επενδυτικών τους σχεδίων.

**ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ**

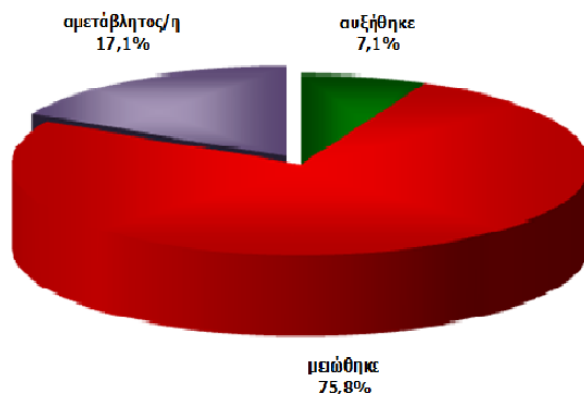
Η αποτίμηση του α' εξαμήνου 2013 για τις επιχειρήσεις είναι εξαιρετικά αρνητική. Το 75,4% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι η γενική οικονομική τους κατάσταση έχει επιδεινωθεί. Το σχετικά θετικό που βλέπουμε στο γράφημα αυτό είναι την σχετική μείωση του ποσοστού των επιχειρήσεων που έχει επιδεινωθεί η οικονομική κατάσταση τους από τον Ιανουάριο του 13' από το 82% στο 75,4%.

Αξιολόγηση βασικών δεικτών :

ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

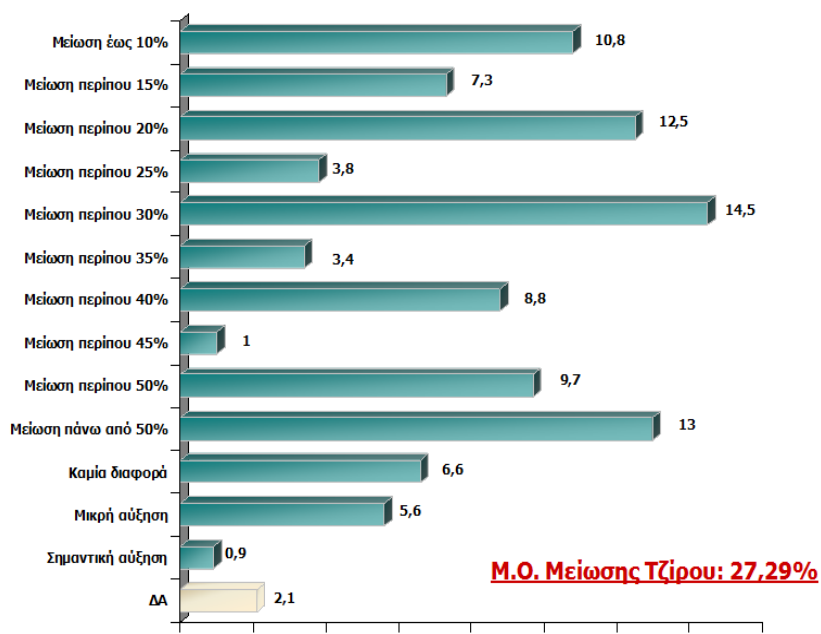
Θα ήθελα να μου πείτε εάν το πρώτο εξάμηνο του 2013, αυξήθηκε, μειώθηκε ή παρέμεινε αμετάβλητος:

Το 75,8 % των επιχειρήσεων σημείωσε μείωση στον κύκλο εργασιών, με μεγαλύτερη μείωση να καταγράφεται στις εμπορικές και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Ο μέσος όρος μείωσης του τζίρου ανέρχεται στο 27,3%, σωρευτικά υπερβαίνει το 50%

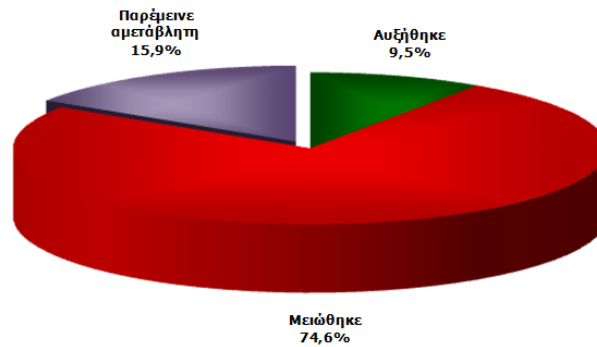

Συνολικά, πόσο τοις εκατό διαφορά περίπου παρατηρείτε στον τζίρο που κάνατε το πρώτο εξάμηνο του 2013 σε σχέση με την ίδια περίοδο το 2012;

ΖΗΤΗΣΗ

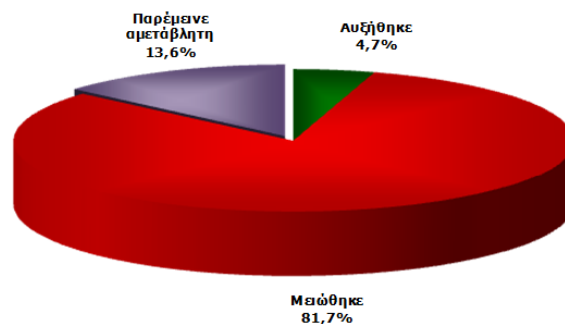
Η ζήτηση για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που προσφέρει η επιχείρησή σας κατά το 1^ο εξάμηνο του 2013:

Παρά την μείωση της ύφεσης από το 6,4% το 2012 στο 4% το 2013(www.minfin.gr), βλέπουμε ότι αυτό δεν έχει περάσει ακόμα την πραγματική οικονομία, έχοντας ως αποτέλεσμα την χαμηλή αγοραστική δύναμη του κοινού άρα και την αναμενόμενη μείωση της ζήτησης κατά 74,6 % για το πρώτο εξάμηνο του 2013.

ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ

Η ρευστότητα της επιχείρησής σας κατά το 1^ο εξάμηνο του 2013:

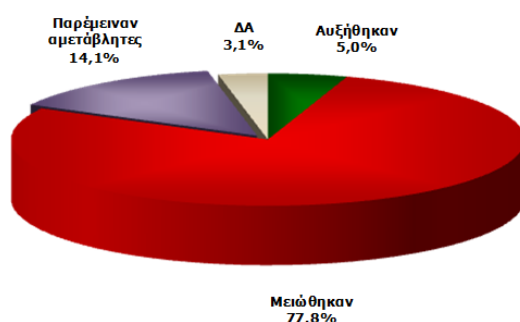

Μείωση του κύκλου εργασιών, μειώσει της ζητήσεις, άρα η πορεία που θα μπορούσε να ακολουθητέ η ρευστότητα των επιχειρήσεων δεν είναι άλλη παρά αρνητική, καταγράφοντας 81,7% μείωση κατά το πρώτο εξάμηνο 2013.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ

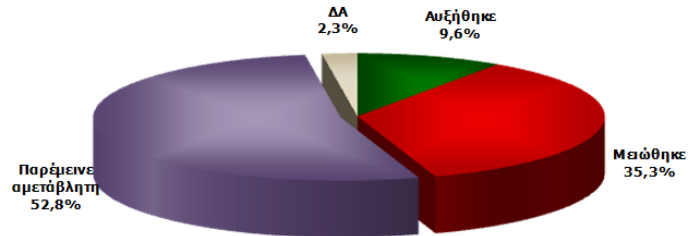
Οι παραγγελίες προς τους προμηθευτές σας κατά το 1^ο εξάμηνο του 2013:

Αναμενόμενο το αποτέλεσμα του παραπάνω πίνακα, καθώς είναι επακόλουθο που από την στιγμή η ρευστότητα έχει μειωθεί κατά 81,7% να μην υπάρχουν χρηματικά διαθέσιμα για παραγγελίες προϊόντων. Εναλλακτικές όπως της δανειακής χρηματοδότησης όπως προαναφεραμε στο παραπάνω κεφάλαιο είναι μηδανηδες, άρα οι μικρο μεσσεαίς είναι καταδικασμένες στην συρρικνώσει ακόμα περισσότερο τον παραγγελιών τους για το πρώτο εξάμηνο του 2013.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

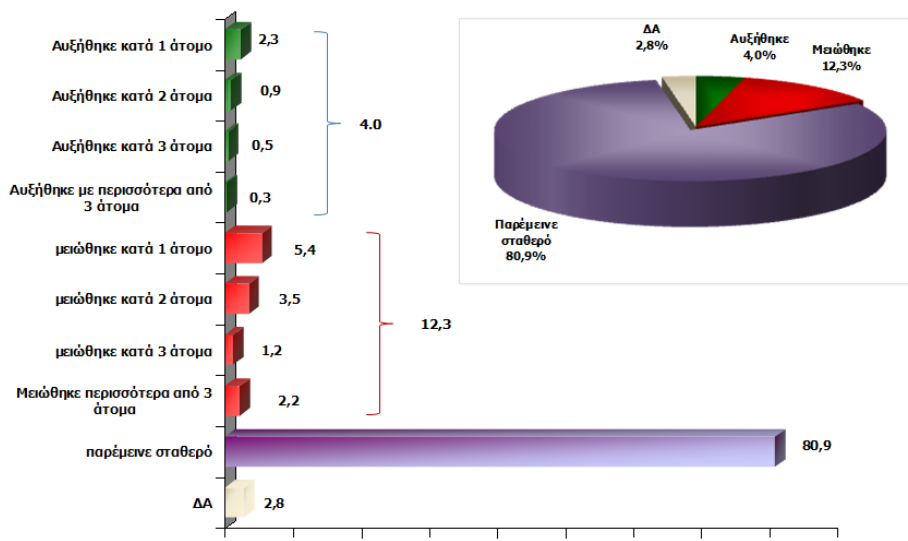
Η επενδυτική δραστηριότητα της επιχείρησής σας κατά το 1^ο εξάμηνο του 2013:

Οι επιχειρήσεις που σημειώνουν αυξημένη επενδυτική δραστηριότητα είναι οι νέες (ηλικίας 1-5 ετών), καθώς και οι μικρομεσαίες (όσες δηλαδή έχουν υψηλό τζίρο και προσωπικό άνω των 5 ατόμων). Τούτο ερμηνεύεται από το γεγονός ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις χρηματοδοτούν την αγορά παγίου εξοπλισμού τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας τους. Η επενδυτική στασιμότητα των υπολοίπων επιχειρήσεων οφείλεται στην μειωμένη ρευστότητα και στην αδυναμία διαμόρφωσης μιας συνεκτικής επενδυτικής πολιτικής για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

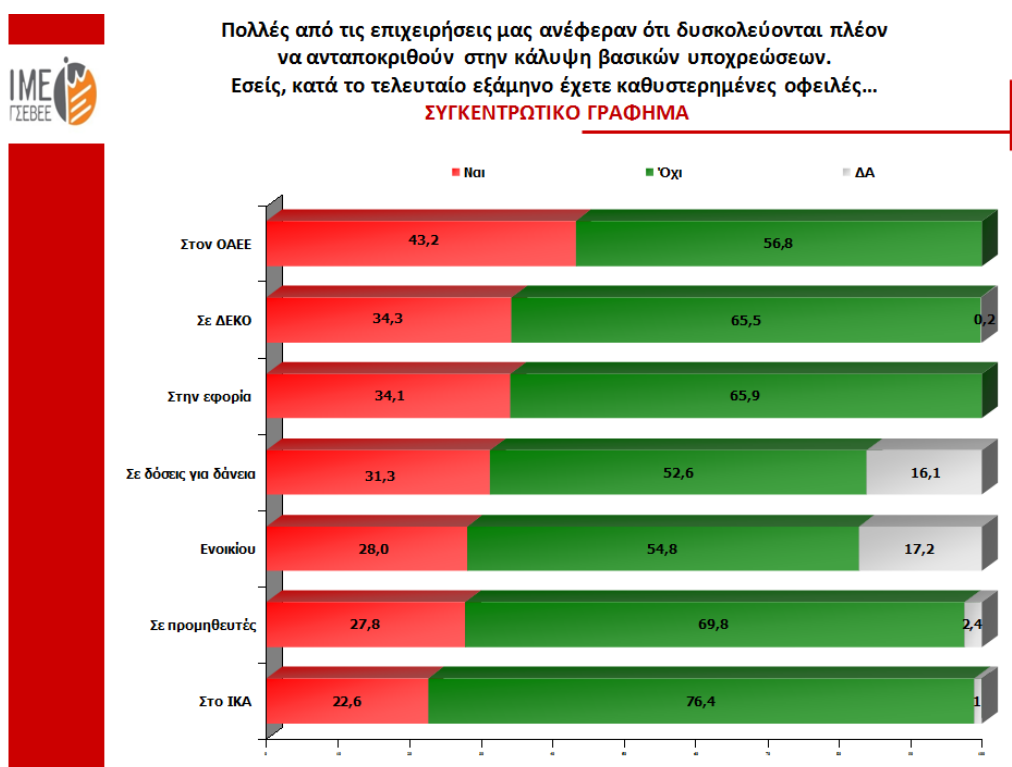
Το προσωπικό της επιχείρησής σας τους τελευταίους 6 μήνες αυξήθηκε, μειώθηκε ή παρέμεινε σταθερό;

Για κάθε μια επιχείρηση που προσλαμβάνει στον ιδιωτικό τομέα αντιστοιχούν περίπου τρεις επιχειρήσεις που προσχωρούν σε απολύσεις (στην προηγούμενη έρευνά της ΙΜΕ ήταν 1:4 , Ιανουάριος 2013)

Συμφώνα με την ΙΜΕ εκτιμάται ότι κατά το πρώτο εξάμηνο του 2013 χάθηκαν 56000 θέσεις μισθωτής απασχόλησης.

Ο μειωμένος ρυθμός αύξησης των απολύσεων οφείλεται στο υποκατάστατο μείωσης κόστους, που είναι η μείωση των ωρών εργασίας και αποδοχών.

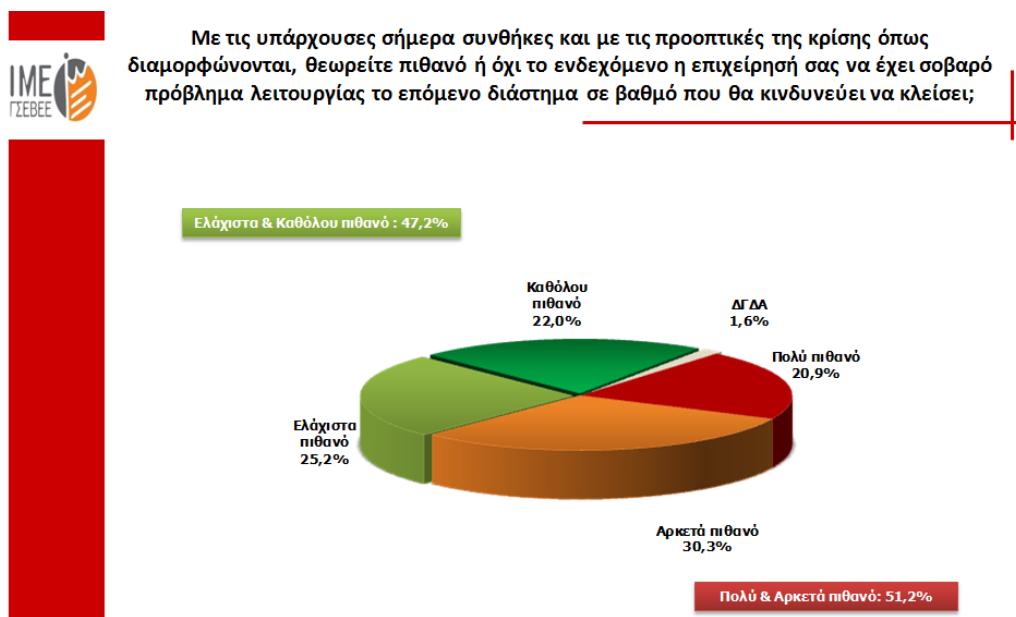

Το μεγαλύτερο μέρος των οφειλών των επιχειρήσεων αφορά τις ασφαλιστικές και φορολογικές υποχρεώσεις και γενικά τις υποχρεώσεις προς το δημόσιο. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που έχουν καθυστερημένες οφειλές στο ΟΑΕΕ ανήλθε στο 43,2% από 42% (Ιανουάριος 2013) και στο ΙΚΑ ανήλθε 22,6% από 17,3%. Οι επιχειρήσεις που καθυστέρησαν να αποπληρώσουν οφειλές προς την εφορία αυξήθηκαν στο 34,1% από 31,9% (Ιανουαρίου 2013).

Το μόνο θετικό του παραπάνω γραφήματος είναι ότι οι ρυθμίσεις οφειλών στην ιδιωτική σφαίρα της οικονομίας φαίνεται να είναι αποτελεσματικότερες. Οι οφειλές προς προμηθευτές και δάνεια έχουν μειωθεί με βάση την έρευνά του Ιανουαρίου 2013.

4.3 Συμπεράσματα :

Αναλύοντας τους παραπάνω δείκτες αντιλαμβανόμαστε ότι, αντιμέτωπες με την πτώχευση είναι πολλές μικρό μεσαίες, καθώς αδυνατούν να εξασφαλίσουν ρευστότητα, ενώ η εγχώρια ζήτηση έχει υποστεί καθίζηση λόγω της παρατεταμένης ύφεσης. Αυτό φαίνεται και στο παρακάτω ερώτημα που έγινε στις μικρό μεσαίες επιχειρήσεις. Το 20,9% απάντησε ότι είναι πολύ πιθανό και το 30,3% απάντησε αρκετά πιθανό. Δηλαδή το 51,2% πιστεύει ότι θα βάλει λουκέτο μέσα στο 2013 με τις τρέχουσες συνθήκες.

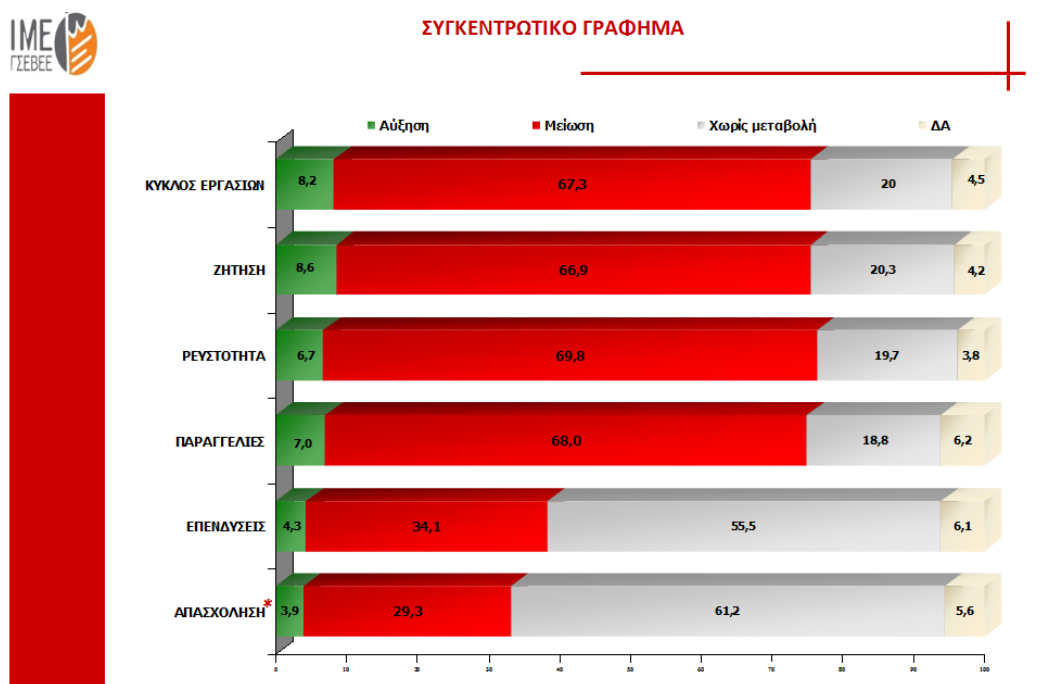
Γενικότερα όλα τα οικονομικά μεγέθη των επιχειρήσεων διατηρούν αρνητικές επιδόσεις, σημειώνοντας επιβράδυνση σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες της ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ (Ιανουαρίου 2013)

Οι δείκτες που παρουσιάζουν σταθερή επιδείνωση σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες αφορούν τη ρευστότητα και τις παραγγελίες των επιχειρήσεων (μείωση κατά 81,7% και 77,8% αντίστοιχα).

4.4 Προβλέψεις για το δεύτερο εξάμηνο του 2013

Έχοντας άναυλοι το πρόωρο εξάμηνο του 2013, θα δούμε και πως πιστεύουν οι επιχειρηματίες ότι θα κλείσει και το δεύτερο εξάμηνο του 2013 για αυτούς, πάλι μέσο της έρευνας της ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.

Οι προβλέψεις για το δεύτερο εξάμηνο του 2013 είναι δυσοίωνες καθώς οι προσδοκίες των επιχειρήσεων είναι αρνητικές για όλα τα μεγέθη. Είναι η πρώτη φορά που οι προσδοκίες επιδεινώνονται. Τούτο καταδεικνύει ότι εξανεμίζεται κάθε ελπίδα ανάκαμψης από την πλευρά των επιχειρηματιών.

Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις καταγράφουν τις χειρότερες προοπτικές για το επόμενο εξάμηνο.

Η έλλειψη ρευστότητας και η μείωση των παραγγελιών είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που θα αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις.

Στο πεδίο της απασχόλησης βλέπουμε ότι για κάθε 1 επιχείρηση που δηλώνει ότι είναι πιθανό να προσλάβει αντιστοιχούν 9 επιχειρήσεις που δηλώνουν είναι πιθανό να απολύσουν, το μόνο κάπως θετικό είναι η πρόθεση του 61,2% των επιχειρήσεων να κρατήσει το προσωπικό του σταθερό.

Κεφάλαιο 5

5.1 Έρευνα πρωτογενών στοιχείων:

Σε αυτό το κεφάλαιο βασιζόμενοι στην έρευνά της ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ θα πάμε ένα βήμα παραπέρα κάνοντας την πιο συγκεκριμένη. Θα επικεντρωθούμε στις μικρό μεσαίες επιχειρήσεις στην πόλη του Ηρακλείου Κρήτης, θέλοντας να δούμε κατά ποσό τα δεδομένα της έρευνας της ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ που αφορά σε δεδομένα επιχειρήσεων από όλη την Ελλάδα ταυτίζονται με το Ηράκλειο ή που διαφέρουν.

Λόγω και του μικρότερου δείγματος επιχειρήσεων και του μεταγενέστερου χρόνου που πραγματοποιείται η έρευνα μας, θα μπορέσουμε να μάθουμε και τις προσδοκίες των επιχειρήσεων για το 2014.

Παρακάτω αναλύεται η μεθοδολογία με την οποία διεξήχθη η πρωτογενής έρευνα καθώς και τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν.

Θέμα: Πρόοδος μικρό μεσαίων επιχειρήσεων στο Ηράκλειο για το 2013 και προβλέψεις για το 2014

- Καθορισμός ερευνητικής μεθόδου: Δειγματοληψία
- Καθορισμός μεθόδου δειγματοληψίας: Δειγματοληψία χωρίς πιθανότητες η μη τυχαία κατευθυνόμενη δειγματοληψία
- Δειγματοληψία ευκολίας
- Μέθοδος συγκέντρωσης πρωτογενών στοιχείων: Δημοσκόπηση με προσωπικές συνεντεύξεις
- Όργανο συλλογής πρωτογενών στοιχείων: Ερωτηματολόγιο

5.2 Αποτελέσματα έρευνας:

Σε αυτό το κεφάλαιο της εργασίας παρατίθενται οι πίνακες μονής εισόδου, η επεξεργασία των οποίων έγινε με την βοήθεια του προγράμματος SPSS 22, από τα δεδομένα που συλλέξαμε από τις επιχειρήσεις στην πόλη του Ηρακλείου. Για να είναι το δείγμα ποιο ρεαλιστικό και με μεγαλύτερη διασπορά προσπαθήσαμε να έχουμε όσο το δυνατό ένα μεγάλο εύρος κλάδων των επιχειρήσεων που καταγράψαμε.

Ερώτηση 1

ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΠΟΛΥ	24	12,0	12,0	12,0
ΑΡΚΕΤΑ	96	48,0	48,0	60,0
ΛΙΓΟ	72	36,0	36,0	96,0
ΚΑΘΟΛΟΥ	8	4,0	4,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Παρατηρείται ότι στην ερώτηση κατά πόσο η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει τη επιχείρησή τους το 48% απάντησε αρκετά ενώ μόλις το 4% καθόλου. Ο πίνακας αυτός μας δείχνει ότι το σύνολο των επιχειρηματιών των ΜμΕ του Ηρακλείου έχουν επηρεαστεί σε ένα βαθμό (πολύ, αρκετά, λίγο) σε ποσοστό 96%.

Ερώτηση 2

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΩΡΙΝΗΣ (2013) ΜΕ ΠΡΩΤΥΤΕΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (2012)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΚΑΛΥΤΕΡΑ	64	32,0	32,0	32,0
ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ	76	38,0	38,0	70,0
ΙΔΙΑ	60	30,0	30,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Σε αυτό το ερώτημα βλέπουμε μια αρκετά καλή διασπορά στις απαντήσεις των ερωτηθέντων η οποία δεν μας αφήνει περιθώριο για ιδιαίτερα συμπεράσματα. Το μεγαλύτερο ποσοστό το παρατηρούμε στο ότι η χρήση του 2013 ήταν χειρότερη για τις επιχειρήσεις του Ηρακλείου σε ποσοστό 38%.

Ερώτηση 3

ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟ 2013

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΥΞΗΘΗΚΕ	100	50,0	50,0	50,0
	ΜΕΙΩΘΗΚΕ	52	26,0	26,0	76,0
	ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΟΣ	48	24,0	24,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Σε αυτό το ερώτημα παρατηρούμε το παράδοξο ότι παρά την όχι και τόσο καλύτερη κατάσταση των εταιριών σε σχέση με το 2012, το 50% των επιχειρήσεων μας απάντησε ότι ο κύκλος εργασιών του για το 2013 αυξήθηκε.

Ερώτηση 4

Η ΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ 2013

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΥΞΗΘΗΚΕ	120	60,0	60,0	60,0
	ΜΕΙΩΘΗΚΕ	48	24,0	24,0	84,0
	ΠΑΡΑΜΕΙΝΕ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	32	16,0	16,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όσο αναφορά την ζήτηση των επιχειρήσεων για το 2013, παρατηρούμε ότι το 60% των επιχειρήσεων απάντησε ότι η ζήτηση στα προϊόντα τους αυξήθηκε, ενώ μόλις το 24% μειώθηκε.

Ερώτηση 5

Η ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ 2013

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΥΞΗΘΗΚΕ	72	36,0	36,0	36,0
	ΜΕΙΩΘΗΚΕ	64	32,0	32,0	68,0
	ΠΑΡΕΜΕΙΝΕ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	64	32,0	32,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Σε ερώτημα της ρευστότητας για το 2013 παρατηρούμε πάλι μια αρκετά μεγάλη διασπορά στις απαντήσεις των επιχειρήσεων. Μόλις το 36% απήντησε ότι αυξήθηκε η ρευστότητα του, παρά το 60% της αύξησης της ζήτησης από το προηγούμενο ερώτημα.

Ερώτηση 6

Η ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2013

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΑΥΞΗΘΗΚΑΝ	96	48,0	48,0	48,0
ΜΕΙΩΘΗΚΑΝ	60	30,0	30,0	78,0
ΠΑΡΕΜΕΙΝΑΝ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	44	22,0	22,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Όσο αναφορά τις παραγγελίες προς τους προμηθευτές, η κυρίαρχη απάντηση είναι ότι αυξήθηκαν κατά 48%, που είναι ένα λογικό επακόλουθο της αύξησης της ζήτησης που παρατηρήσαμε στο παραπάνω ερώτημα

Ερώτηση 7

Η ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2013

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΑΥΞΗΘΗΚΕ	84	42,0	42,0	42,0
ΜΕΙΩΘΗΚΕ	48	24,0	24,0	66,0
ΠΑΡΕΜΕΙΝΕ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	68	34,0	34,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Σε αυτόν τον πίνακα βλέπουμε ότι η επενδυτική δραστηριότητα των επιχειρήσεων του Ηρακλείου για το 2013 αυξήθηκε κατά 42% σε σχέση με το μόλις 24% των απαντήσεων που δήλωσαν ότι μειώθηκε.

Ερώτηση 8

ΤΟ ΠΡΩΣΟΠΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ ΤΟ 2013

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΥΞΗΘΗΚΕ	56	28,0	28,0	28,0
	ΜΕΙΩΘΗΚΕ	40	20,0	20,0	48,0
	ΠΑΡΕΜΕΙΝΕ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΟ	104	52,0	52,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Σε σχέση με την διαχείριση του προσωπικού για το 2013 η πλειοψηφία των επιχειρήσεων μας απάντησε ότι το προσωπικό της παράμεινε αμετάβλητο με ποσοστό 52%.

Ερώτηση 9

ΔΥΣΚΟΛΕΥΣΤΕ ΠΛΕΟΝ ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	84	42,0	42,0	42,0
	ΟΧΙ	92	46,0	46,0	88,0
	ΔΑ	24	12,0	12,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Στο ένατο ερώτημα που θέσαμε στις επιχειρήσεις του Ηράκλειο οι απαντήσεις μοιραστήκαν σχεδόν στη μέση, με το 46% να μας απαντάει ότι δεν έχει δυσκολία στην κάλυψη κάποιων αναγκών ενώ το 42% να μας απαντάει θετικά έχει.

ΑΝ ΝΑΙ ΣΕ ΠΟΙΕΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΟΑΕΕ	20	10,0	10,0	10,0
	ΔΕΚΟ	4	2,0	2,0	12,0
	ΕΦΟΡΙΑ	32	16,0	16,0	28,0
	ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟ	16	8,0	8,0	36,0
	ΕΝΟΙΚΙΟ	8	4,0	4,0	40,0
	ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ	8	4,0	4,0	44,0
	ΙΚΑ	8	4,0	4,0	48,0
	ΔΑ	104	52,0	52,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Στο υποερώτημα που θέσαμε στις επιχειρήσεις που είχαν πρόβλημα στην κάλυψη κάποιων αναγκών παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό έχει δυσκολίες στο να καλύψει τις υποχρεώσεις προς την εφορία με ποσοστό 16%.

Ερώτηση 10**ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΚΛΕΙΣΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΠΟΛΥ ΠΙΘΑΝΟ	12	6,0	6,0	6,0
	ΑΡΚΕΤΑ ΠΙΘΑΝΟ	32	16,0	16,0	22,0
	ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΙΘΑΝΟ	108	54,0	54,0	76,0
	ΚΑΘΟΛΟΥ ΠΙΘΑΝΟ	44	22,0	22,0	98,0
	ΔΑ	4	2,0	2,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Στο κρίσιμο ερώτημα που θέσαμε στο αν πιστεύουν ότι υπάρχει υπαρκτός κίνδυνος κλεισίματος της επιχείρησης, λάβαμε το αρκετά ελπιδοφόρο ελάχιστο πιθανό με ποσοστό 54%.

Ερώτηση 11

ΠΡΕΒΛΕΠΕΤΕ ΟΤΙ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΘΑ ΒΕΛΤΙΩΘΕΙ	116	58,0	58,0	58,0
	ΘΑ ΕΠΙΔΕΙΝΩΘΕΙ	44	22,0	22,0	80,0
	ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	24	12,0	12,0	92,0
	ΔΑ	16	8,0	8,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Αρκετά αισιόδοξες οι επιχειρήσεις του Ηρακλείου που στο ερώτημα τι προβλέπουν για την κατάσταση τους το πρώτο εξάμηνο του 2014, μας απάντησαν ότι θα βελτιωθεί με ποσοστό 58%.

Ερώτηση 12

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΘΑ ΑΥΞΗΘΕΙ	100	50,0	50,0	50,0
	ΘΑ ΜΕΙΩΘΕΙ	36	18,0	18,0	68,0
	ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΟΣ	64	32,0	32,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Επίσης αισιόδοξη απάντηση στο ερώτημα το πώς βλέπουν την πορεία του κύκλου εργασιών τους για το πρώτο εξάμηνο του 2014, με ποσοστό 50% μας απάντησαν ότι θα αυξηθεί.

Ερώτηση 13

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΖΗΤΗΣΗ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2014

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΘΑ ΑΥΞΗΘΕΙ	120	60,0	60,0	60,0
	ΘΑ ΜΕΙΩΘΕΙ	28	14,0	14,0	74,0
	ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	52	26,0	26,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όσο αναφορά την ζήτηση οι επιχειρηματίες του Ηρακλείου προβλέπουν ότι θα αυξηθεί κατά 60% ενώ μόλις το 14% πιστεύει ότι θα μειωθεί.

Ερώτηση 14

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2014

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΘΑ ΑΥΞΗΘΕΙ	96	48,0	48,0	48,0
	ΘΑ ΜΕΙΩΘΕΙ	44	22,0	22,0	70,0
	ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	60	30,0	30,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Σε ότι αναφορά την ρευστότητα βλέπουμε ότι οι επιχειρηματίες μας απάντησαν ότι προβλέπουν αύξηση της ρευστότητας τους για το πρώτο εξάμηνο του 2014 με ποσοστό 48%

Ερώτηση 15

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ ΣΑΣ ΠΡΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΘΑ ΑΥΞΗΘΟΥΝ	92	46,0	46,0	46,0
	ΘΑ ΜΕΙΩΘΟΥΝ	36	18,0	18,0	64,0
	ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΟΥΝ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	72	36,0	36,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Σε αυτόν τον πίνακα βλέπουμε ότι το 46% πιστεύει ότι θα αυξήσει τις παραγγελίες προς προμηθευτές, ενώ αρκετά μεγάλο ποσοστό παίρνει και το ότι θα παραμείνουν αμετάβλητες με 36%.

Ερώτηση 16

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΣΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΘΑ ΑΥΞΗΘΕΙ	52	26,0	26,0	26,0
	ΘΑ ΜΕΙΩΘΕΙ	48	24,0	24,0	50,0
	ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	100	50,0	50,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Παρά τις θετικές προβλέψεις για το 2014, όταν οι επιχειρήσεις ρωτηθήκαν για το αν αυξήσουν τις επενδύσεις τους μέσα σε αυτό το διάστημα απάντησαν με ποσοστό 50% ότι θα παραμείνουν αμετάβλητες.

Ερώτηση 17

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
ΘΑ ΑΥΞΗΘΕΙ	48	24,0	24,0	24,0
ΘΑ ΜΕΙΩΘΕΙ	20	10,0	10,0	34,0
ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	132	66,0	66,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Στο ερώτημα τι προβλέπουν για την απασχόληση το πρώτο εξάμηνο του 2014 της βλέπουμε διστακτικές με το μεγαλύτερο ποσοστό 66% να απαντάει ότι θα παραμείνει αμετάβλητη.

5.2 Συμπεράσματα:

Στα ερωτήματα που θέσαμε στις επιχειρήσεις του Ηρακλείου παρατηρούμε ότι όλες επηρεάστηκαν σε ένα βαθμό από την κρίση. Αν και στο ερώτημα πως ήταν η οικονομική κατάσταση του 2013 σε σχέση με το 2012, ένα πολύ μεγάλο ποσοστό (32%) μας απάντησε καλύτερα.

Σε αυτό το μήκος κύματος κινούνται και οι απαντήσεις σχετικά με τον κύκλο εργασιών και την ζήτηση, που μας υποδεικνύει ότι το 2013 σε γενικές γραμμές ήταν καλύτερη χρόνια από το 2012 σε βασικούς οικονομικούς δείκτες.

Ενδιαφέρον σχολιασμού είναι και οι απαντήσεις στην ερώτηση περί ρευστότητας που το 32% μας απάντησε ότι μειώθηκε. Αυτό είναι λίγο αντίθετο από την στιγμή που έχουν αυξηθεί όλοι οι δείκτες, αλλά πιστεύουμε ότι αυτό έχει να κάνει με την κάλυψη των υποχρεώσεων των επιχειρήσεων από τα προηγούμενα έτη και βέβαια από τις αυξήσεις των υποχρεώσεων προς το κράτος.

Στην συνέχεια παρατηρούμε ότι οι επιχειρήσεις υπήρξαν θετικές σε επενδύσεις για το 2013 που για πόλους αυτό είναι και ένα βήμα για έξοδο από την κρίση.

Στο ερώτημα 8 βέβαια παρατηρούμε ότι πάνω από τις μισές επιχειρήσεις του δείγματος κράτησαν σταθερό προσωπικό για το 2013, που είναι λογικό με βάση την οικονομική κατάσταση της χώρας, αλλά αυτό το στατιστικό δεδομένο μας επιβεβαιώνει και γιατί έχουμε κοντά στο 30% ανεργία με τα πρόσφατα στοιχεία της Eurostat.

Ένα ακόμα ενδιαφέρον συμπέρασμα εξάγεται από το ερώτημα 9 για το αν έχουν δυσκολίες στην κάλυψη των αναγκών τους. Σχεδόν το 50% απάντησε πως έχει, και στην υπό ερώτηση σε ποια υποχρέωση συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό μας απάντησε στην εφορία (16%). Αυτό πιστεύουμε οφείλεται στην αύξηση των επιβαρύνσεων από το κράτος προς τις μικρό μεσαίες επιχειρήσεις, και την έλλειψη πλαισίου για μια πιο χαλαρή αποπληρωμή, ή μέσα από κάποιες διευκολύνσεις.

Ενθαρρυντικά είναι τα αποτελέσματα στο ερώτημα 10 στο οποίο το 54% των ερωτηθέντων στο Ηράκλειο, θεωρεί ελάχιστο πιθανό το ενδεχόμενο για κλείσιμο της επιχείρησης.

Τέλος θα ασχοληθούμε με τα ερωτήματα που σχετίζονται για το πρώτο εξάμηνο του 2014. Σε γενικές γραμμές το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος θεωρεί ότι το πρώτο εξάμηνο του 2014 θα είναι πολύ θετικό με ποσοστό 58%. Ακόμα όσο αναφορά τους οικονομικούς δείκτες όπως τον κύκλο εργασιών, την ζήτηση, την ρευστότητα και τις παραγγελίες προς προμηθευτές με αποτέλεσμα 50%,60%,48%, 46% αντίστοιχα.

Το μη ενθαρρυντικό είναι ότι δεν έχουν σκοπό για το πρώτο εξάμηνο του 2014 να αυξήσουν τις επενδύσεις τους ούτε το προσωπικό τους με ποσοστό 50%, 66% αντίστοιχα.

5.3 Αποτελέσματα Έρευνας 2:

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται οι πίνακες διπλής εισόδου, οι οποίοι προκύπτουν από τη διασταύρωση δύο μεταβλητών. Η επεξεργασία τους έγινε με τη βοήθεια του προγράμματος SPSS 22.0.

Έγινε προσπάθεια να διασταυρωθούν οι κατάλληλες μεταβλητές με τα κατάλληλα χαρακτηριστικά στοιχεία των εταιριών, έτσι ώστε να εξαχθούν όσο το δυνατόν ορθότερα και εγκυρότερα αποτελέσματα και τελικά να διαπιστωθεί εάν και κατά πόσο η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την μικρό μεσαία επιχείρηση στο Ηράκλειο και πως διαγράφεται το μέλλον της.

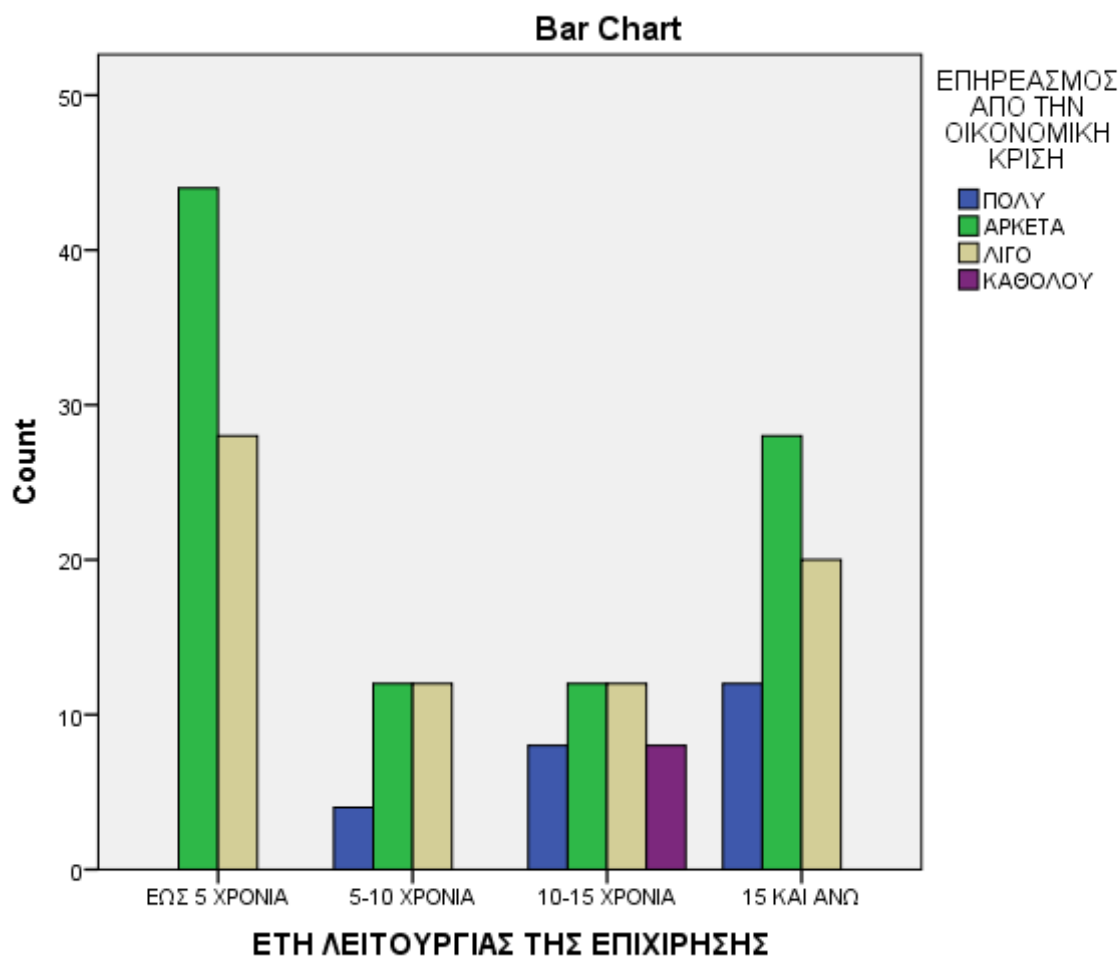
5.4 Σταθερή μεταβλητή έτη λειτουργίας της επιχειρήσεις:

Χρησιμοποιήσαμε τα έτη λειτουργίας σαν σταθερή μεταβλητή έτσι ώστε να δούμε πως και κατά πόσο έχουν επηρεαστεί οι νέες επιχειρήσεις της πόλης μας , και πως συνεχίζουν να πορεύονται οι παλαιότερες σε έτη λειτουργίας επιχειρήσεις.

ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ * ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ Crosstabulation

Count

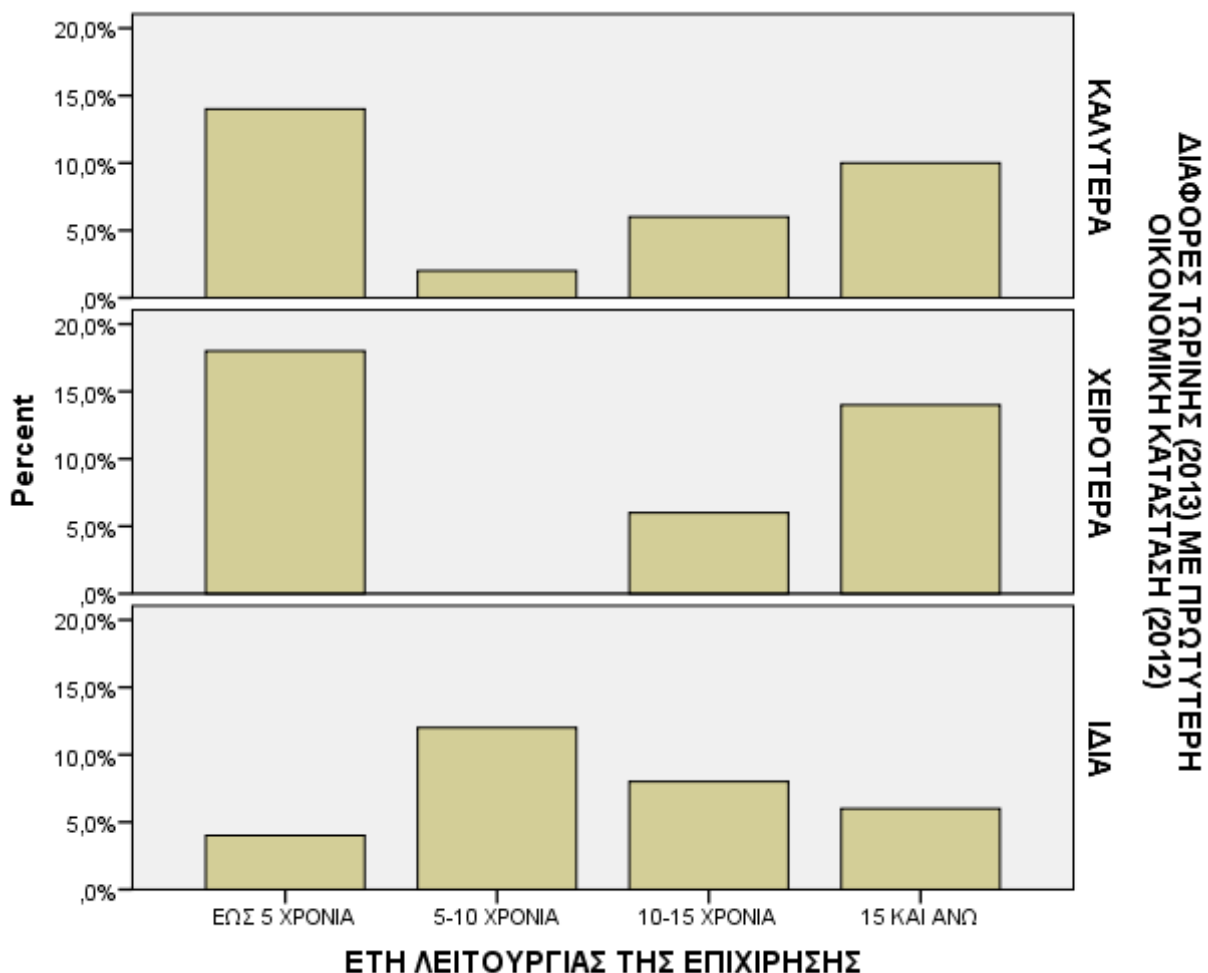
		ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ				Total
		ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ	
ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΕΩΣ 5 ΧΡΟΝΙΑ	0	44	28	0	72
	5-10 ΧΡΟΝΙΑ	4	12	12	0	28
	10-15 ΧΡΟΝΙΑ	8	12	12	8	40
	15 ΚΑΙ ΑΝΩ	12	28	20	0	60
Total		24	96	72	8	200

Τα συμπεράσματα που εξαγονται από αυτό το πρώτο γράφημα είναι ότι οι μικρότερες σε έτη λειτουργίας επιχειρήσεις (έως 5 χρόνια) έχουν δεχτεί το μεγαλύτερο βάρος της κρίσης με ποσοστό 45% να μας απατάει ότι έχει επηρεαστεί αρκετά από την κρίση. Βεβαία και οι μεγαλύτερες σε έτη (15 και άνω) μας απαντούν αρκετά με ποσοστό 30%, αλλά εδώ διακρίνουμε μεγαλύτερη διασπορά στις απαντήσεις.

Count

		ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΩΡΙΝΗΣ (2013) ΜΕ ΠΡΩΤΥΤΕΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (2012)			Total
		ΚΑΛΥΤΕΡΑ	ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ	ΙΔΙΑ	
ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ	ΕΩΣ 5 ΧΡΟΝΙΑ	28	36	8	72
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	5-10 ΧΡΟΝΙΑ	4	0	24	28
	10-15 ΧΡΟΝΙΑ	12	12	16	40
	15 ΚΑΙ ΑΝΩ	20	28	12	60
Total		64	76	60	200

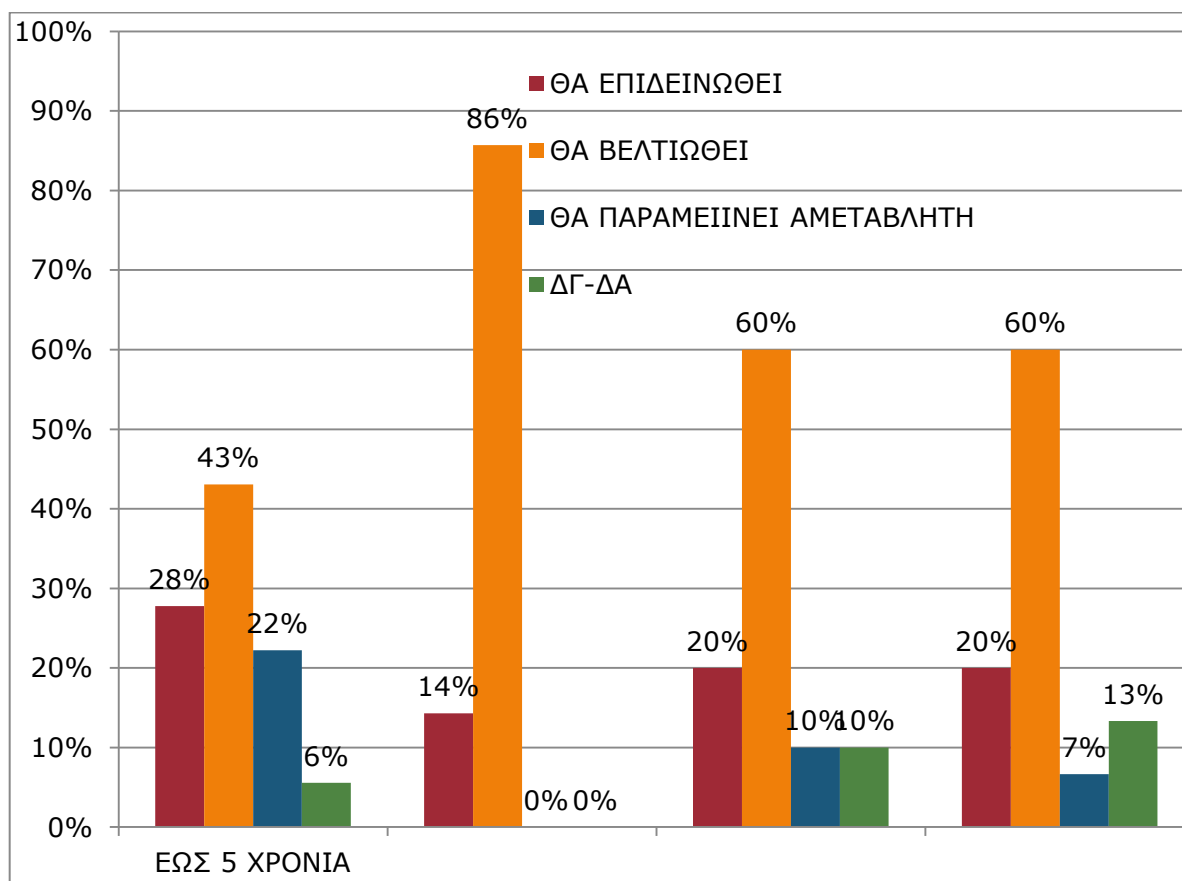
Σε αυτό το ερώτημα παρατηρούμε ότι το σύνολο των επιχειρήσεων άσχετα την ηλικία του μας απάντησε με μεγαλύτερα ποσοστά ότι το 2013 ήταν μια χειρότερη χρόνια σε σχέση με το 2012 στην οικονομική τους κατάσταση.

ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ * ΠΡΕΒΛΕΠΕΤΕ ΟΤΙ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014

Crosstabulation

Count

		ΠΡΕΒΛΕΠΕΤΕ ΟΤΙ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014				Total
		ΘΑ ΒΕΛΤΙΩΘΕΙ	ΘΑ ΕΠΙΔΕΙΝΩΘΕΙ	ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΔΑ	
ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΕΩΣ 5 ΧΡΟΝΙΑ	32	20	16	4	72
	5-10 ΧΡΟΝΙΑ	24	4	0	0	28
	10-15 ΧΡΟΝΙΑ	24	8	4	4	40
	15 ΚΑΙ ΑΝΩ	36	12	4	8	60
Total		116	44	24	16	200

Αρκετά αισιόδοξες οι επιχειρήσεις του Ηρακλείου για το 2014, που άσχετα την ηλικία τους μας απάντησαν με πολύ μεγάλα ποσοστά ότι το 2014 η οικονομική τους κατάσταση θα βελτιωθεί.

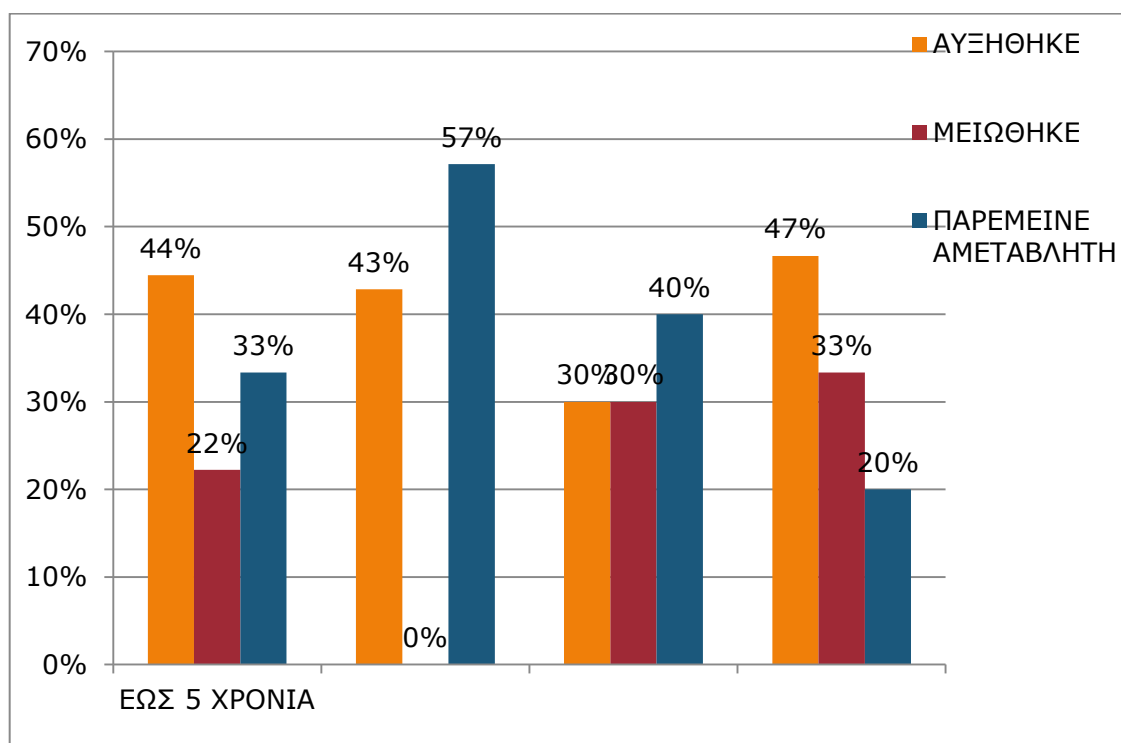

ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ * Η ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2013

Crosstabulation

Count

		Η ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2013			Total
		ΑΥΞΗΘΗΚΕ	ΜΕΙΩΘΗΚΕ	ΠΑΡΕΜΕΙΝΕ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	
ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΕΩΣ 5 ΧΡΟΝΙΑ	32	16	24	72
	5-10 ΧΡΟΝΙΑ	12	0	16	28
	10-15 ΧΡΟΝΙΑ	12	12	16	40
	15 ΚΑΙ ΑΝΩ	28	20	12	60
Total		84	48	68	200

Ο πίνακας για την επενδυτική δραστηριότητα των επιχειρήσεων σε σχέση με την ηλικία τους μας έδωσε πολύ ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Παρατηρούμε ότι οι μικρές σε ηλικία επιχειρήσεις (έως 5 χρόνια) αύξησαν τις επενδύσεις τους για το 2013 κατά 44%. Ενώ στις ηλικίες από 5-10 και 10-15 αντίστροφα βλέπουμε ότι επικρατεί μια σταθερότητα με τις επιχειρήσεις να μας απαντούν ότι θα παραμείνει αμετάβλητη η επενδυτική τους δραστηριότητα με ποσοστά 57% και 40%. Στον αντίποδα βεβαίως οι μεγαλύτερες σε ηλικία επιχειρήσεις του δείγματος μας απάντησαν με 47% ότι αύξησαν τις επενδύσεις τους για το 2013.

5.5 Σταθερή μεταβλητή μέγεθος εταιρίας:

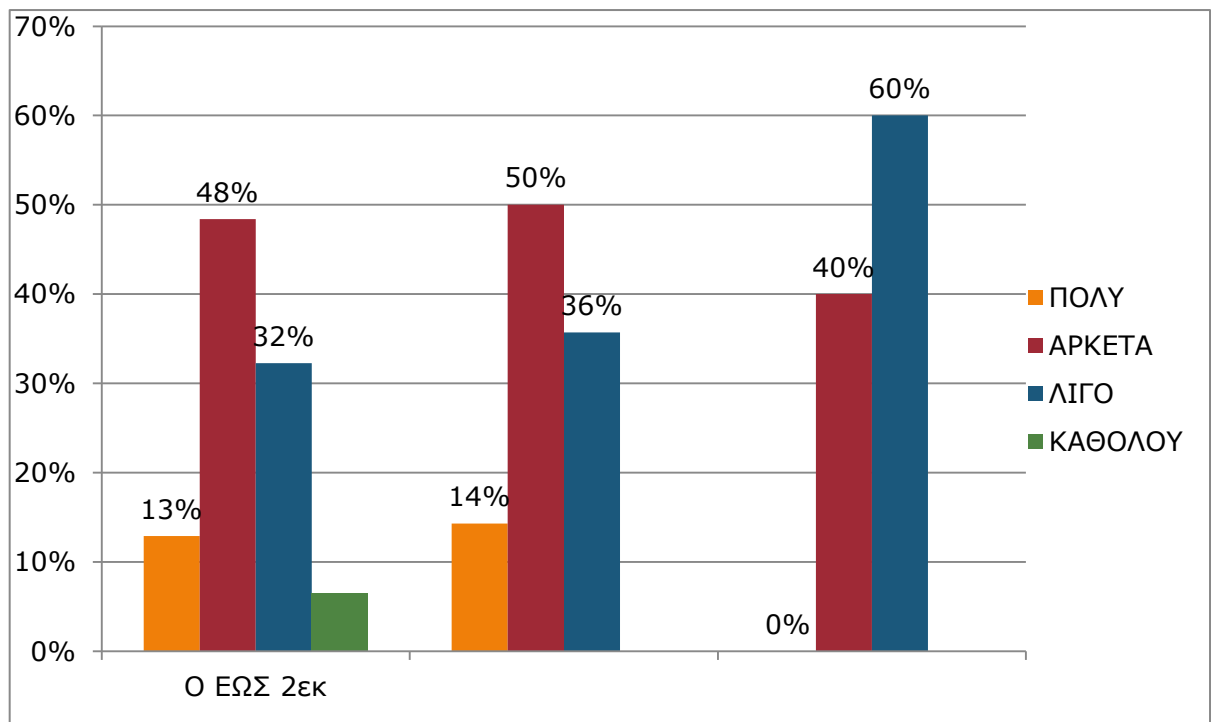
Η χρήση της μεταβλητής αυτής έγινε έτσι ώστε να μπορέσουμε να ξεχωρίσουμε το μέγεθος τις κάθε εταιρίας και το πώς αυτές έχουν επηρεαστεί. Όπως αναλύθηκε στον ορισμό στο κεφάλαιο 3 για το πώς χωρίζονται οι μικρό μεσαίες, ο διαχωρισμός έχει ως εξής : Πολύ μικρές (0 έως 2εκ), Μικρές (2εκ έως 10εκ), Μεσαίες (10εκ έως 50εκ). Αυτός ο διαχωρισμός θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα το δείγμα.

ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012 * ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Crosstabulation

Count

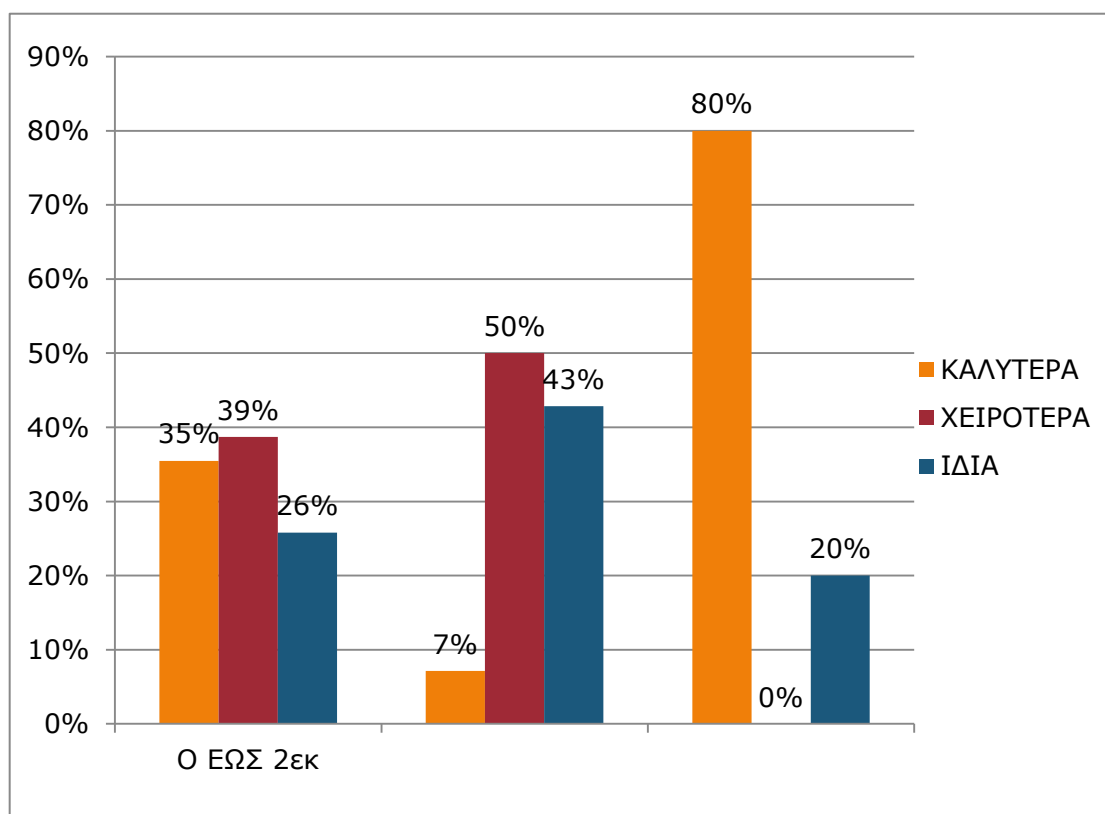
		ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ				Total
		ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ	
ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ	0 ΕΩΣ 2000000	16	60	40	8	124
ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ	2000001 ΕΩΣ 10000000	8	28	20	0	56
ΓΙΑ ΤΟ 2012	10000001 ΕΩΣ 50000000	0	8	12	0	20
Total		24	96	72	8	200

Μελετώντας το παραπάνω δείγμα αντιλαμβανόμαστε ότι οι πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις είχαν τα μεγαλύτερα προβλήματα λόγω κρίσης αφού το 48% και %50 αντίστοιχα μας απαντούν ότι επηρεαστήκαν αρκετά από την κρίση, ενώ το 60% των μεσαίων μας απαντά ότι επηρεάστηκε λίγο.

ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012 * ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΩΡΙΝΗΣ (2013) ΜΕ ΠΡΩΤΥΤΕΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (2012) Crosstabulation

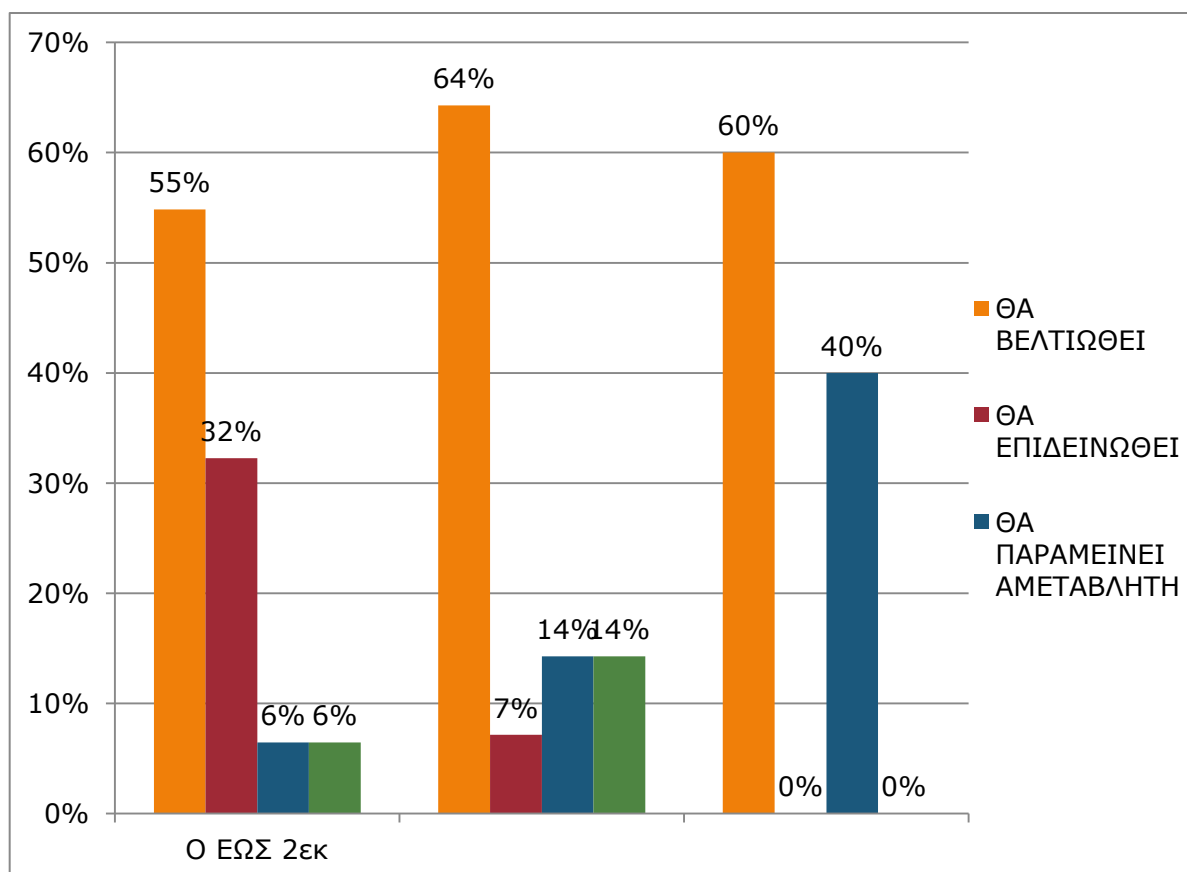
Count		ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΩΡΙΝΗΣ (2013) ΜΕ ΠΡΩΤΥΤΕΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (2012)			Total
		ΚΑΛΥΤΕΡΑ	ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ	ΙΔΙΑ	
ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012	0 ΕΩΣ 2000000	44	48	32	124
	2000001 ΕΩΣ 10000000	4	28	24	56
	10000001 ΕΩΣ 50000000	16	0	4	20
Total		64	76	60	200

Το αξιοσημείωτο σε αυτό το δείγμα είναι ότι οι μεσαίες επιχειρήσεις το 2013 πήγαν καλύτερα σε σχέση με το 2012 με ποσοστό 80%, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες που παρατηρούμε μια αρκετά μεγάλη διασπορά.

**ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012 * ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΟΤΙ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ
ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014 Crosstabulation**

Count		ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΟΤΙ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014				Total
		ΘΑ ΒΕΛΤΙΩΘΕΙ	ΘΑ ΕΠΙΔΕΙΝΩΘΕΙ	ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΔΑ	
ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ	0 ΕΩΣ 2000000	68	40	8	8	124
ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ	2000001 ΕΩΣ	36	4	8	8	56
ΤΟ 2012	10000000	12	0	8	0	20
	10000001 ΕΩΣ					
	50000000					
Total		116	44	24	16	200

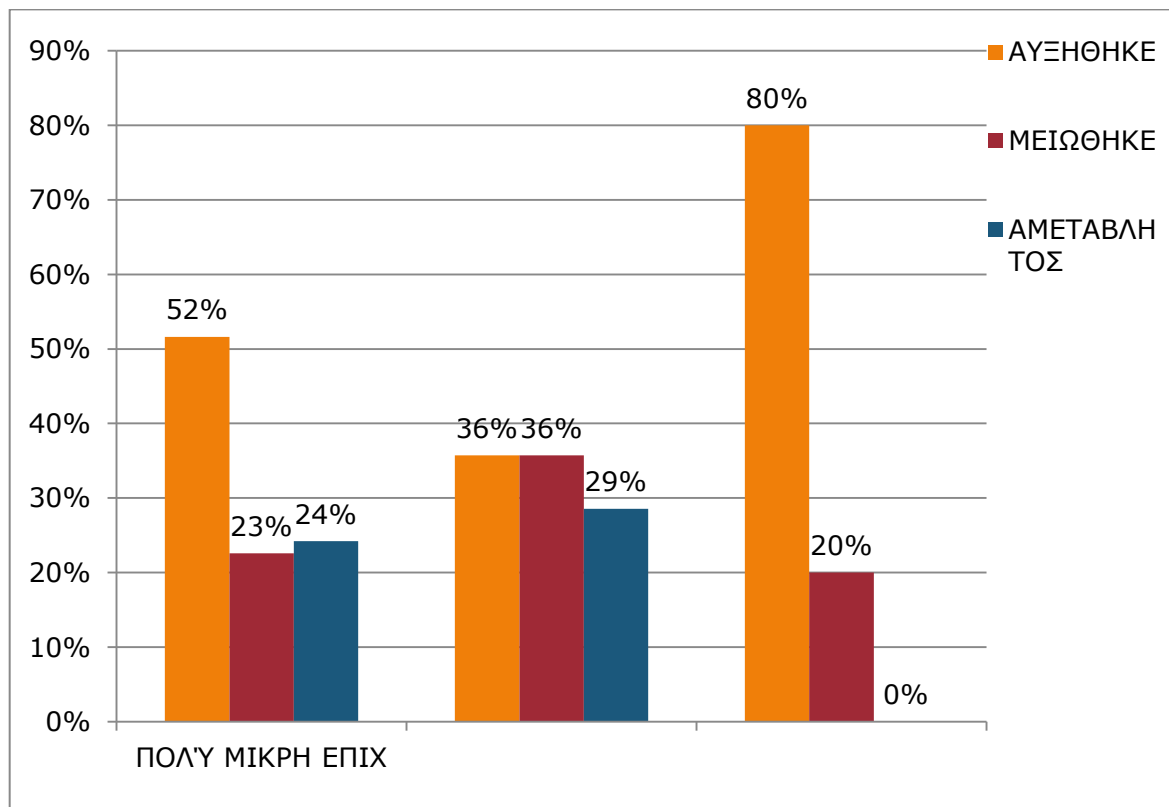

Για ακόμα ένα δείγμα οι επιχειρήσεις του Ηρακλείου μας εκπλήσσουν με την θετικότητα τους αφού και στις 3 κατηγορίες του δείγματος βλέπουμε ποσοστά πάνω του 50%, να μας απαντούν ότι το πρώτο εξάμηνο του 2014 η κατάσταση θα βελτιωθεί.

ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012 * ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟ 2013 Crosstabulation

Count

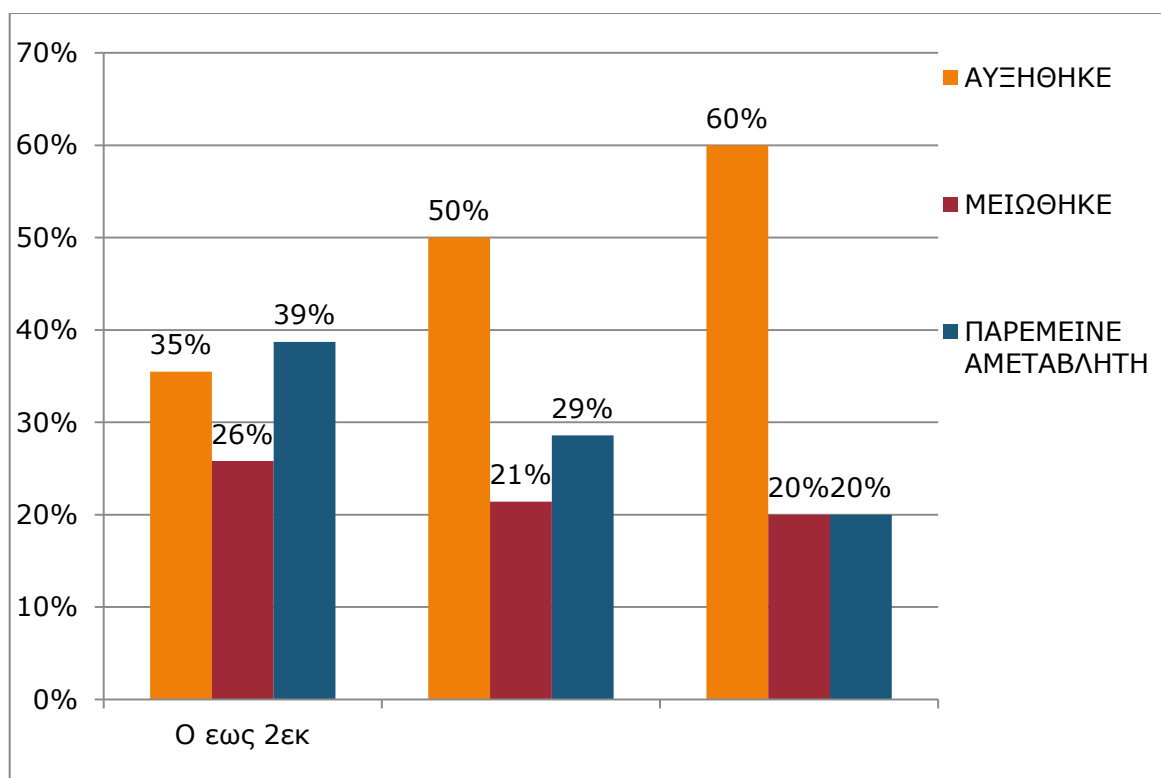
		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟ 2013			Total
		ΑΥΞΗΘΗΚΕ	ΜΕΙΩΘΗΚΕ	ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΟΣ	
ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ	0 ΕΩΣ 2000000	64	28	32	124
ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ	2000001 ΕΩΣ 10000000	20	20	16	56
ΓΙΑ ΤΟ 2012	10000001 ΕΩΣ 50000000	16	4	0	20
Total		100	52	48	200

Σε αυτό το δείγμα παρατηρούμε ότι οι μεσαίες επιχειρήσεις του Ηρακλείου καταγράφουν μια αρκετά καλή πορεία, με το 80% του δείγματος να μας απαντά ότι ο κύκλος εργασιών τους για το 2013 αυξήθηκε. Αρκετά καλά βεβαίως τα πήγαν και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις με το 52% του δείγματος να μας απαντάει θετικά.

ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012 * Η ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2013 Crosstabulation

Count		Η ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2013			Total
		ΑΥΞΗΘΗΚΕ	ΜΕΙΩΘΗΚΕ	ΠΑΡΕΜΕΙΝΕ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	
ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012	0 ΕΩΣ 2000000	44	32	48	124
	2000001 ΕΩΣ 10000000	28	12	16	56
	10000001 ΕΩΣ 50000000	12	4	4	20
Total		84	48	68	200

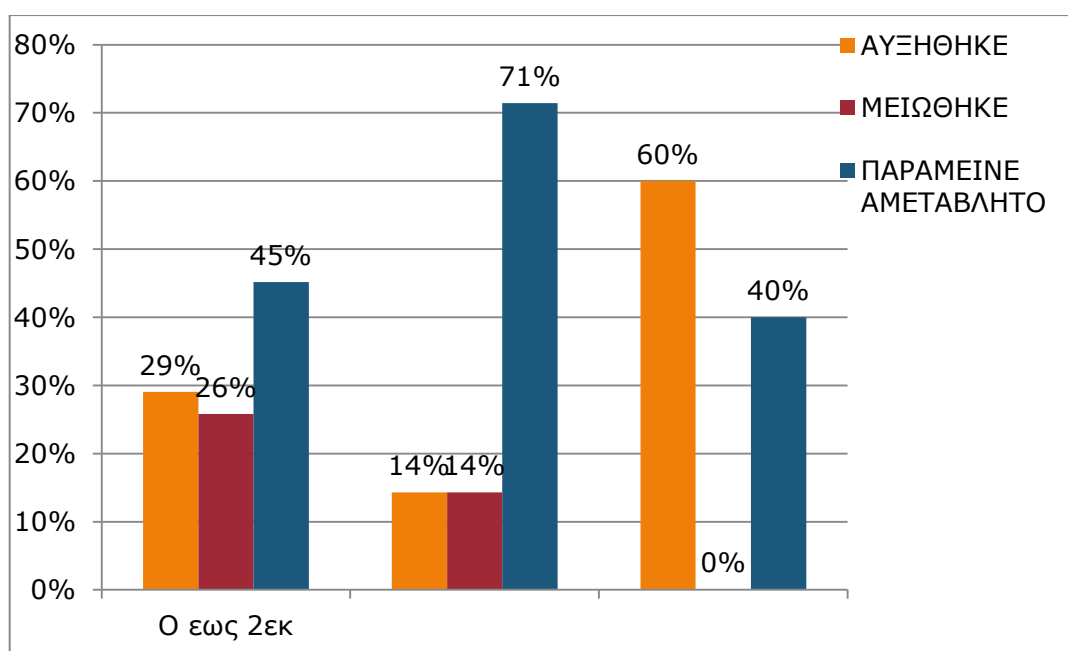

Τα συμπεράσματα που μπορούμε να εξάγουμε από τον δείγμα αυτό είναι ότι οι μεσαίες επιχειρήσεις του Ηράκλειο αύξησαν τις επενδύσεις στους με το 60% του δείγματος να μας απαντά. Στην ίδια κατεύθυνση και οι μικρές επιχειρήσεις του δείγματος που μας απάντησαν ότι αύξησαν τις επενδύσεις τους με ποσοστό 50%.

ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012 * ΤΟ ΠΡΩΣΟΠΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ ΤΟ 2013

Crosstabulation

Count		ΤΟ ΠΡΩΣΟΠΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ ΤΟ 2013			Total
		ΑΥΞΗΘΗΚΕ	ΜΕΙΩΘΗΚΕ	ΠΑΡΕΜΕΙΝΕ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΟ	
ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012	0 ΕΩΣ 2000000	36	32	56	124
	2000001 ΕΩΣ 10000000	8	8	40	56
	10000001 ΕΩΣ 50000000	12	0	8	20
Total		56	40	104	200

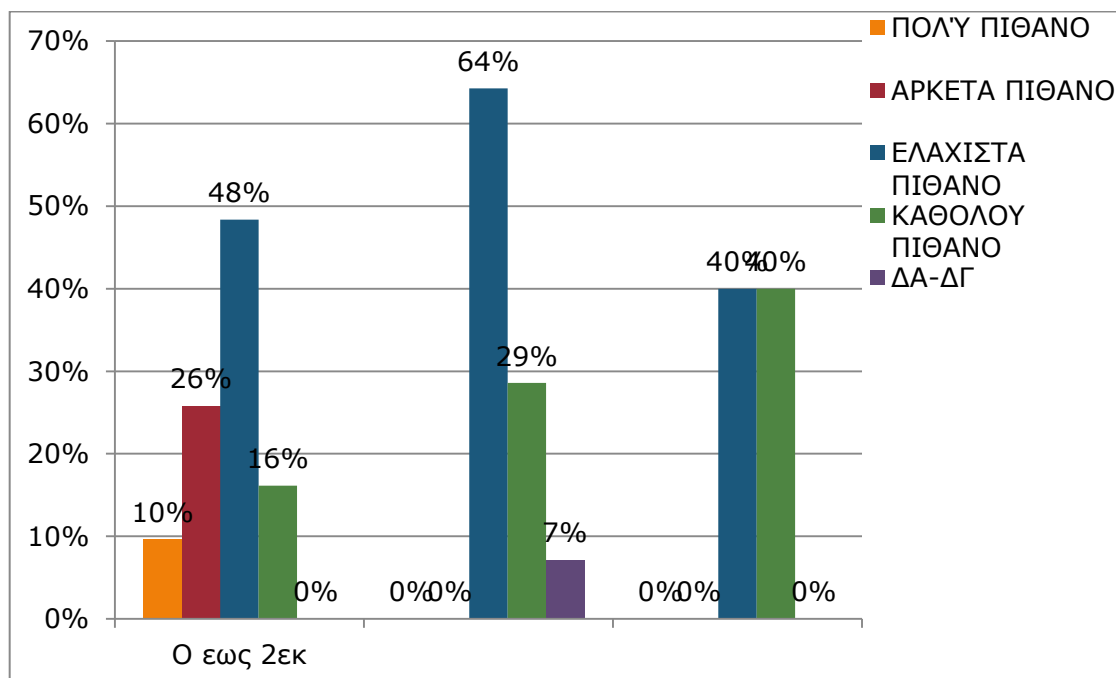
Ένα από τα πιο αρνητικά συμπεράσματα για την πόλη του Ηρακλείου μας δίνει αυτό το δείγμα, γιατί δυστυχώς άσχετα από το μέγεθος της επιχείρησής το μεγαλύτερο ποσοστό σε όλες τις εταιρίες, με μια μικρή εξαίρεση στις μεσαίες που και πάλι ήταν αρκετά μεγάλο το ποσοστό αυτό, μας απάντησε ότι το προσωπικό της επιχείρησής για το 2013 παρέμεινε αμετάβλητο.

ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012 * ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΚΛΕΙΣΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Crosstabulation

Count

		ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΚΛΕΙΣΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ					Total
		ΠΟΛΥ ΠΙΘΑΝΟ	ΑΡΚΕΤΑ ΠΙΘΑΝΟ	ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΙΘΑΝΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ ΠΙΘΑΝΟ	ΔΑ	
ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012	0 ΕΩΣ 2000000	12	32	60	20	0	124
	2000001 ΕΩΣ 10000000	0	0	36	16	4	56
	10000001 ΕΩΣ 50000000	0	0	12	8	0	20
Total		12	32	108	44	4	200

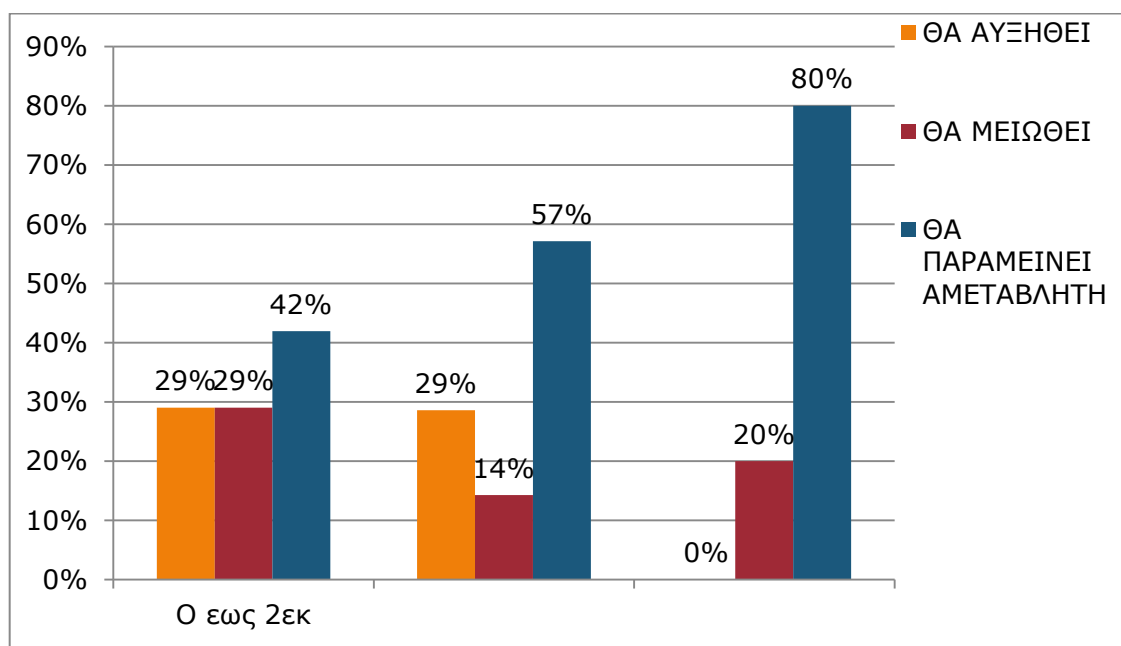

Για άλλο ένα δείγμα οι επιχειρήσεις του Ηρακλείου μας δείχνουν την αισιοδοξία τους αφού άσχετα σε ποια κατηγορία ανήκουν, όλες μας απαντούν με τα μεγαλύτερα ποσοστά ότι είναι ελάχιστα πιθανό το κλείσιμο τους.

ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012 * ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΣΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014 Crosstabulation

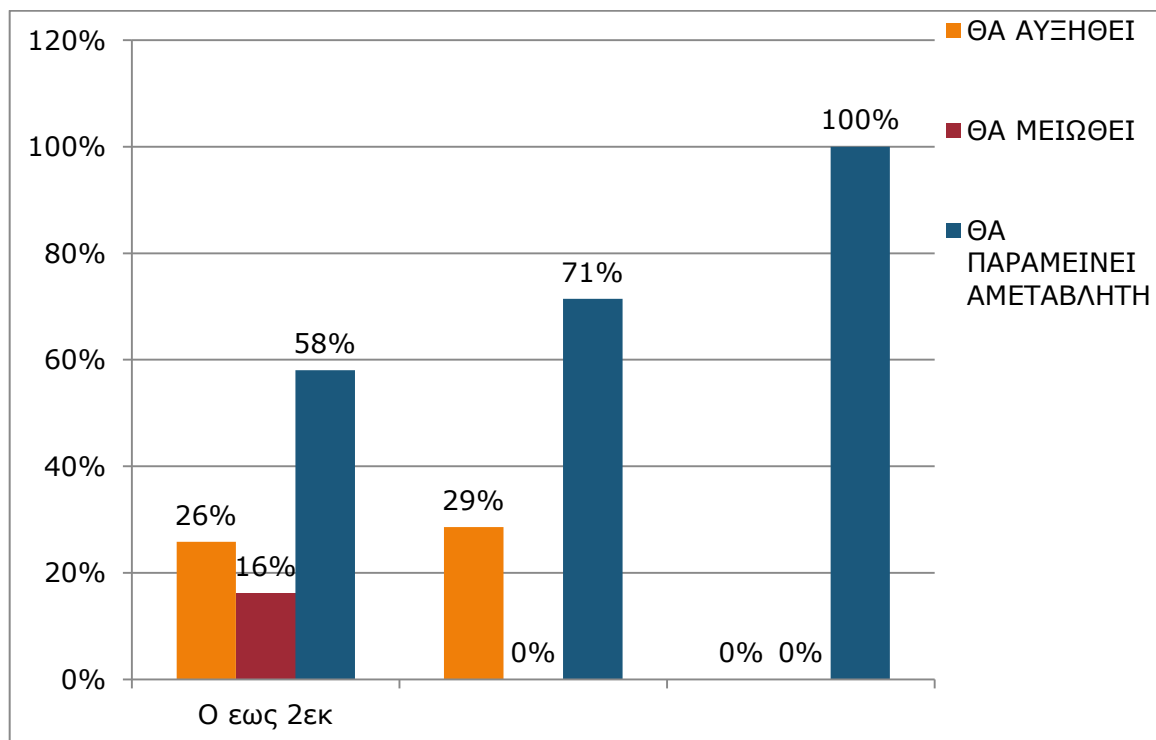
Count		ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΣΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014			Total
		2014			
		ΘΑ ΑΥΞΗΘΕΙ	ΘΑ ΜΕΙΩΘΕΙ	ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	
	ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012				
	0 ΕΩΣ 2000000	36	36	52	124
	2000001 ΕΩΣ 10000000	16	8	32	56
	10000001 ΕΩΣ 50000000	0	4	16	20
	Total	52	48	100	200

Παρά την αισιοδοξία που επικρατεί στις μικρό μεσαίες επιχειρήσεις του Ηρακλείου, καμία άσχετα το μέγεθος της δεν μας έδωσε ως κυρίαρχη απάντηση ότι θα αυξήσει τις επενδύσεις της, αντίθετος κυρίαρχη απάντηση ήταν ότι οι επενδύσεις τους θα παραμείνουν αμετάβλητες.

ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012 * ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014 Crosstabulation

Count		ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014			Total
		ΘΑ ΑΥΞΗΘΕΙ	ΘΑ ΜΕΙΩΘΕΙ	ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	
ΠΟΙΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012	0 ΕΩΣ 2000000	32	20	72	124
	2000001 ΕΩΣ 10000000	16	0	40	56
	10000001 ΕΩΣ 50000000	0	0	20	20
Total		48	20	132	200

Δυστυχώς όπως και στις επενδύσεις για το 2014, έτσι και στην απασχόληση οι επιχειρήσεις του Ηρακλείου απαντούν με τα μεγαλύτερα ποσοστά ότι η απασχόληση για το 2014 προβλέπουν ότι θα παραμείνει αμετάβλητη.

5.6 Συμπεράσματα:

Όσο αναφορά το πρώτο σκέλος της έρευνας με δυο μεταβλητές, που είχαμε ως σταθερή μεταβλητή τον χρόνο λειτουργίας των επιχειρήσεων του Ηρακλείου εξάγαμε τα εξής συμπεράσματα.

Καταρχάς οι μικρότερες σε ηλικία (έως 5 έτη) επιχειρήσεις επηρεάστηκαν περισσότερο από την κρίση με ποσοστό 45%, πράγμα λογικό καθώς δεν προλαβαίνουν σε τόσο μικρό διάστημα να καθιερωθούν και να έχουν ένα δικό τους κομμάτι στην αγορά.

Στην συνέχεια παρατηρούμε ότι το σύνολο των επιχειρήσεων μας απάντησαν ότι το 2013 ήταν χειρότερη χρονιά από το 2012, και ιδιαίτερα οι μικρές σε ηλικία επιχειρήσεις με ποσοστό 18%. Αν και οι μικρές σε ηλικία επιχειρήσεις αύξησαν για το 2013 την επενδυτική τους δραστηριότητα με ποσοστό 44% μην έχοντας τα αποτελέσματα που επιθυμούσαν. Παρόλα αυτά όταν ρωτήθηκαν για το τη προβλέπουν για το πρώτο εξάμηνο 2014 μας απάντησαν με ποσοστό 43% ότι η κατάσταση θα βελτιωθεί.

Τις επόμενες κατηγορίες θα τις συγχωνεύουμε καθώς τα αποτελέσματα τους ήταν πολύ όμοια, δηλαδή οι επιχειρήσεις με έτος ζωής 5-10 χρόνια και 10-15 αντίστοιχα δεν επηρεάστηκαν με ιδιαίτερα ποσοστά από την κρίση καθώς η κυρίαρχη απάντηση ήταν 'Λίγο' με 15%.

Επίσης στο αν το 2013 ήταν χειρότερη χρονιά από το 2012 κυρίαρχη απάντηση ήταν το 'Ίδια' με ποσοστά που αγγίζουν το 15% και το 10% αντίστοιχα. Ακόμα και οι επενδύσεις τους για το 2013 ήταν στο ίδιο μήκος κύματος με την πλειοψηφία να απαντά ότι παρέμειναν αμετάβλητες με ποσοστό 57% και 40% αντίστοιχα.

Η μόνη απάντηση που ξεχωρίζει όπως και σε όλες τις κατηγορίες είναι η θετική τους άποψη για το 2014, που πιστεύουν ότι θα βελτιωθεί.

Τελευταία κατηγορία είναι οι εταιρίες από 15 ετών και άνω οι οποίες και αυτές επηρεάστηκαν 'Αρκετά' από την κρίση με ποσοστό 30%.

Στο αν βεβαία το 2013 ήταν καλύτερη ή χειρότερη χρονιά οι απαντήσεις διαφέρουν με 15% και 12% αντίστοιχα. Και αυτές μιμήθηκαν τις μικρότερες ηλικίες και αύξησαν τις επενδύσεις τους σε ποσοστό 47% το οποίο πιστεύουμε ότι ήταν για λόγους ανανέωσης ή εκσυγχρονισμού.

Στο δεύτερο μέρος η σταθερή μεταβλητή μας, είναι τα έσοδα πωλήσεων που έκλεισαν οι επιχειρήσεις το 2012, έτσι ώστε να μπορέσουμε να τις χωρίσουμε σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες.

Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις μας δείχνουν ότι επηρεάστηκαν 'Αρκετά' από την κρίση με ποσοστό 48%, πράγμα λογικό αφού λόγω του μεγέθους τους δεν έχουν εύκολη πρόσβαση ούτε σε εξαγωγές, ούτε σε χρηματοδότηση όπως αναφέραμε για την συμπεριφορά των τραπεζών στο κεφάλαιο 1. Αυτό το επιβεβαιώνει και η απάντηση στο ερώτημα για το αν το 2013 ήταν καλύτερη χρονιά από το 2012, που το 39% απάντησε 'Χειρότερη'.

Αυτά τα νούμερα έχουν και ως αποτέλεσμα οι πολύ μικρές επιχειρήσεις να μην αυξήσουν τις επενδύσεις τους το 2013, με ποσοστό 39% να απαντά ότι παρέμειναν αμετάβλητες οι επενδύσεις τους και ούτε έχουν σκοπό να τις αυξήσουν το 2014 με ποσοστό 42% να απαντά ότι θα παραμείνουν αμετάβλητες. Την ίδια θέση έχουν και οι απαντήσεις για την απασχόληση και για το 2013 και για το πρώτο εξάμηνο του 2014. Παρόλα αυτά θεωρούν το ενδεχόμενο κλεισίματος ελάχιστα πιθανό με ποσοστό 48% και πιστεύουν ότι η κατάσταση της επιχείρησής τους θα βελτιωθεί το 2014 με ποσοστό 55%.

Συνεχίζουμε περεταίρω με τα στοιχεία που εξάγουμε από τις μικρές επιχειρήσεις με τζίρο από 2 εκατομμύρια ευρώ μέχρι 10 εκατομμύρια ευρώ, οι οποίες και αυτές επηρεάστηκαν αρκετά από την κρίση με ποσοστό 50%, και το 2013 ήταν μια χειρότερη χρονιά από το 2012 με ποσοστό 50%.

Στο θέμα των επενδύσεων όμως βλέπουμε ότι προσπαθούν να αναστρέψουν το κλίμα, με το 50% του δείγματος να μας απαντά ότι το 2013 αύξησαν τις επενδύσεις τους, αν και το 2014 πιστεύουν ότι θα παραμείνουν αμετάβλητες με ποσοστό 57%.

Όσο αναφορά την απασχόληση, βλέπουμε και εδώ τα ίδια αρνητικά αποτελέσματα με το 71% να μας απαντά ότι το 2013 παρέμεινε αμετάβλητο και ότι το πρώτο εξάμηνο του 2014 θα έχει ακριβώς το ίδιο ποσοστό. Στο ερώτημα για την κατάσταση της επιχείρησής τους εδώ λάβαμε την πιο θετική απάντηση με ποσοστό 64% ότι θα βελτιωθεί.

Τέλος έχουμε τις μεσαίες επιχειρήσεις που από ότι φαίνεται επηρεάστηκαν το λιγότερο από σε όλους τους τομείς, όπως την κρίση που το 60% απάντησε 'Λίγο', και ότι το 2013 είναι μια καλύτερη χρονιά για αυτές σε σχέση με το 2012 με ποσοστό 80%. Από ότι πιστεύουμε έχει να κάνει με την πρόσβαση τους σε διεθνείς αγορές

εκτός Ελλάδος και βέβαια με την πιο ευνοϊκή χρηματοδότηση τους από τις τράπεζες λόγω οικονομικών μεγεθών.

Βλέπουμε ότι και στους επόμενους δείκτες επικρατή ευνοϊκό κλίμα καθώς το 2013 μας απάντησαν ότι αυξήθηκε το προσωπικό τους με το ποσοστό 60%, και ακριβώς τα ίδια αποτελέσματα είχαμε στις επενδύσεις για το 2013 καθώς αυξήθηκαν και αυτές με ποσοστό 60%.

Παρόλο όμως ότι βλέπουν για το 2014 ότι θα βελτιωθεί η κατάσταση τους με ποσοστό 60%, δεν το μεταφράζουν αυτό σε επενδύσεις και αύξηση προσωπικού για το πρώτο εξάμηνο του 2014, καθώς μας απάντησαν ότι θα μείνουν αμετάβλητες με τα πολύ ψηλά ποσοστά 80% και 100% αντίστοιχα. Αυτό ίσως να μας δείχνει και μια μικρή αβεβαιότητα για την πορεία της χώρας οικονομικά και πολιτικά.

5.7 Σύγκριση αποτελεσμάτων της έρευνας με βάση αυτά του ΙΜΕ-ΓΣΒΕΕ

Ο βασικός λόγος της έρευνας αυτής ήταν η πιο συγκεκριμένη επέκταση της έρευνας της ΙΜΕ-ΓΣΒΕΕ για τις μικρό μεσαίες επιχειρήσεις του Ηρακλείου, και η σύγκριση των βασικών δεικτών έτσι ώστε να δούμε και να αναλύσουμε τις διαφορές που υπάρχουν με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Η γενική εικόνα που έχουμε για τις μικρό μεσαίες του Ηρακλείου είναι ότι βρίσκονται σε αρκετά καλύτερη κατάσταση όσο αναφορά τους γενικούς οικονομικούς δείκτες σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Παρατηρούμε μεγάλες διαφορές σε δείκτες όπως ο κύκλος εργασιών, ο οποίος στην έρευνα της ΙΜΕ οι επιχειρήσεις απάντησαν με ποσοστό 75,8% ότι είχαν μείωση, ενώ οι επιχειρήσεις στο Ηράκλειο ότι είχαν αύξηση στον κύκλο εργασιών τους με το ποσοστό 50%. Σε αυτό βέβαια συνετέλεσε ότι υπάρχει και αύξηση στην ζήτηση στο Ηράκλειο με ποσοστό 60% σε αντίθεση με μειώσει 74,6% στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Αυτές οι διαφορές συνεχίζονται και στους υπόλοιπους δείκτες της έρευνας, και αυτό έχει ως αποτέλεσμα στην κρίσιμη ερώτηση για την επιβίωση των επιχειρήσεων στο Ηράκλειο να παίρνουμε την συνολική απάντηση 76% 'Ελάχιστο πιθανό, Καθόλου πιθανό', ενώ στην υπόλοιπη Ελλάδα 51,2% 'Πολύ πιθανό, Αρκετά πιθανό'

Βασικοί παράγοντες κατά την άποψη μας που συμβάλουν σε αυτές τις εμφανείς διαφορές είναι :

- Ο τουρισμός του νησιού, ο οποίος ενισχύθηκε με βάση τα στοιχεία της περιφέρειας Κρήτης κατά 20% το καλοκαίρι του 2013 σε σχέση με το 2012. Αυτό μεταφράζεται από την έρευνα της Global trust που έγινε στο νησί σε 2,6 δις ευρώ προς όφελος των κρητικών και βέβαια των ηρακλειωτών επιχειρηματιών.
- Στην αγορά του Ηρακλείου δεν υπάρχει τόσο μεγάλη διείσδυση των πολυεθνικών εταιριών που υπάρχουν σε άλλες πόλεις της Ελλάδος. Αυτό είναι ένα πολύ μεγάλο πλεονέκτημα για τις μικρές μεσαίες γιατί τους επιτρέπει να έχουν ένα μεγαλύτερο κομμάτι στην αγορά της πόλης. Αν και γενικότερα υπερέχει ένα τοπικιστικό αίσθημα στην αγορά του Ηρακλείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία:

- Σφακιανάκης Μ.Κ, 1998, «_διοικητική κρίσεων», Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα
- Σωσσίδου Ε.Ν. και Ψευτογιάννη Ε., 2007, «Μεθοδολογία Έρευνας & Στατιστική με τη χρήση του SPSS 13.0 for Windows», Θεσσαλονίκη
- Σχοινιωτακη Νικολαος – Συλλιγαρδος Γεωργιος «Διαχείριση Τραπεζικών και Χρηματοοικονομικών Κίνδυνων»
- Μηλιός, Δημούλης & Οικονομάκης, 2005 «Οικονομική κρίση, Αιτίες και αποτελέσματα»
- Μαρξ, Κ. (1982), *Θεωρίες για την υπεραξία. Μέρος δεύτερο*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- "Η ελληνική και ευρωπαϊκή κρίση και η νέα αρχιτεκτονική της Ευρωζώνης", Συγγραφείς: Γκίκας Χαρδούβελης, Οικονομία & Αγορές, Eurobank Research, Τόμος 6, Τεύχος 2, Φεβρουάριος 2011

Αρθρογραφία:

- Αγγελόπουλος Κ., "Παγκόσμια οικονομική κρίση, ουδέ κακόν αμιγές καλού", Επιστημονικό Μάρκετινγκ, Τεύχος 56, 71-72 σελ.
- European Commission, (2009) , «Economic and Financial Affairs: Economic crisis in Europe: Causes, consequences and responses»
- Γεώργιος Κουφάρης,(2010) , «Η παγκόσμια οικονομική κρίση και οι χρηματιστηριακές αγορές». Περιοδικό Χρήμα, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2010
- *Η κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές*, Συγγραφείς: Γκ.Χαρδούβελης, Τ.Κολλίντζας, Μ.Ψαλιδόπουλος, Ν.Καραμούζης, Τεύχος 8: Οικονομία & Αγορές, Eurobank Research, Τόμος IV, Δεκέμβριος 2009
- Goodhart, Charles and Bin Lim, Wen (2008) Do errors in forecasting inflation lead to errors in forecasting interest rates? Discussion paper, 611. Financial Markets Group, London School of Economics and Political Science, London, UK.
- Compensation and risk incentives in banking and finance (2010) , Cai, Jian; Cherny, Kent; Milbourn, Todd
- Εφημερίδα Κέρδος, 28/2/2014
- Εφημερίδα Καθημερινή

Πηγες από το διαδίκτυο

- <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7%CF%87%CF%81%CE%AD%CE%BF%CF%85%CF%82%2010-2014>
- <http://www.hba.gr/Hebic/hebic.asp>
- <http://www.esee.gr/%CE%99%CE%9D%CE%95%CE%9C%CE%A5.aspx>
- <http://www.gsevee.gr/>
- <http://www.minfin.gr/portal/>
- <http://www.ebeh.gr/web/guest;jsessionid=628583C5513AD28035C14D4FD8992B77>
- <http://www.naftemporiki.gr/>
- <http://www.capital.gr/news.asp?id=769034>
- <http://www.naftemporiki.gr/news/static/09/09/07/1711135.htm>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Πρόοδος μικρό μεσαίων επιχειρήσεων στο Ηράκλειο για το 2013 και προβλέψεις για το 2014

Instructor Ντουμπάκης	Name Γιώργος
Results [Date]	Class ΤΕΙ Κρήτης
Date	Period

Το ερωτηματολόγιο αυτό είναι ανώνυμο και η μονή χρήση του είναι ερευνητική πάνω στην πορεία της τοπικής μικρό μεσαίας επιχειρήσεις. Μπορείτε να απαντήσετε όποια ερώτηση θέλετε. Απαντήστε στις ερωτήσεις κυκλώνοντας την απάντηση που επιθυμείτε. Οποιαδήποτε μη κυκλωμένη ερώτηση θα καταχωρηθεί στο δείγμα ως δεν γνωρίζω δεν απαντώ. Ευχαριστώ για τον χρόνο σας.

1. Έτη λειτουργίας επιχείρησης
  - a. Έως 5 χρόνια
  - b. 5-10 χρόνια
  - c. 10-15 χρόνια
  - d. 15 και άνω
2. Επηρεασμός από την οικονομική κρίση
  - a. Πολύ
  - b. Αρκετά
  - c. Λίγο
  - d. Καθόλου
3. Διαφορά τωρινής (2013) με πρωτύτερη οικονομική κατάσταση (2012)
  - a. Καλύτερα
  - b. Χειρότερα

- c. Ιδία
- 4. Προβλέπετε ότι η κατάσταση της επιχείρησής σας το πρώτο εξάμηνο του 2014
  - a. Θα βελτιωθεί
  - b. Θα επιδεινωθεί
  - c. Θα παραμείνει αμετάβλητη
  - e. ΔΑ
- 5. Ποιο είναι το μέγεθος του κύκλου εργασιών σας για το 2012
  - a. 0 έως 2.000.000€
  - b. 2.000.001€ έως 10.000.000€
  - c. 10.000.001€ έως 50.000.000€
- 6. Κύκλος εργασιών το 2013
  - a. Αυξήθηκε
  - b. Μειώθηκε
  - c. Αμετάβλητος
- 7. Η ζήτηση στα προϊόντα και τις υπηρεσίες σας το 2013
  - a. Αυξήθηκε
  - b. Μειώθηκε
  - c. Παράμεινε αμετάβλητη
- 8. Η ρευστότητα της επιχείρησής σας για το 2013
  - a. Αυξήθηκε
  - b. Μειώθηκε
  - c. Παρέμεινε αμετάβλητη
- 9. Οι παραγγελίες προς τους προμηθευτές για το 2013
  - a. Αυξήθηκαν
  - b. Μειώθηκαν
  - c. Παρέμειναν αμετάβλητες
- 10. Η επενδυτική δραστηριότητα της επιχείρησής σας για το 2013
  - a. Αυξήθηκε
  - b. Μειώθηκε
  - c. Παρέμεινε αμετάβλητη
- 11. Αριθμός εργαζομένων

- a. 0-10
  - b. 11-50
  - c. 50-250
12. Το προσωπικό της επιχείρησής σας το 2013
- a. Αυξήθηκε
  - b. Μειώθηκε
  - c. Παρέμεινε αμετάβλητο
13. Δυσκολεύεστε πλέον στην κάλυψη βασικών υποχρεώσεων
- a. Ναι
  - b. Όχι
  - c. ΔΑ
14. Αν ναι σε ποιες
- a. ΟΑΕΕ
  - b. ΔΕΚΟ
  - c. ΕΦΟΡΙΑ
  - d. Τραπεζικό δάνειο
  - e. Ενοίκιο
  - f. Προμηθευτές
  - g. ΙΚΑ
  - h. Άλλο Συμπληρώστε στο κενό: .....
15. Με τις υπάρχουσες σήμερα συνθήκες όπως διαμορφώνονται θεωρείτε πιθανό η όχι το ενδεχόμενο η επιχείρησή σας να έχει σοβαρό πρόβλημα λειτουργίας το επόμενο διάστημα σε βαθμό που να κινδυνεύει να κλείσει
- a. Πολύ πιθανό
  - b. Αρκετά πιθανό
  - c. Ελάχιστα πιθανό
  - d. Καθόλου πιθανό
  - e. ΔΓ ΔΑ
16. Τι προβλέπετε για τον κύκλο εργασιών σας για το πρώτο εξάμηνο του 2014
- a. Θα αυξηθεί
  - b. Θα μειωθεί
  - c. Θα παραμείνει αμετάβλητος

17. Τι προβλέπετε για την ζήτηση στα προϊόντα σας για το πρώτο εξάμηνο 2014
- a. Θα αυξηθεί
  - b. Θα μειωθεί
  - c. Θα παραμείνει αμετάβλητη
18. Τι προβλέπετε για την ρευστότητα στο πρώτο εξάμηνο του 2014
- a. Θα αυξηθεί
  - b. Θα μειωθεί
  - c. Θα παραμείνει αμετάβλητη
19. Τι προβλέπετε για τις παραγγελίες σας προς προμηθευτές στο πρώτο εξάμηνο του 2014
- a. Θα αυξηθούν
  - b. Θα μειωθούν
  - c. Θα παραμείνουν αμετάβλητες
20. Τι προβλέπετε για την επενδυτική σας δραστηριότητα για το πρώτο εξάμηνο του 2014
- a. Θα αυξηθεί
  - b. Θα μειωθεί
  - c. Θα παραμείνει αμετάβλητη
21. Τι προβλέπετε για την απασχόληση για το πρώτο εξάμηνο του 2014
- a. Θα αυξηθεί
  - b. Θα μειωθεί
  - c. Θα παραμείνει αμετάβλητη

Συνεντεύξεις αρμόδιων προσώπων

Συνέντευξη κ. Τσικνάκη Μιχάλη, Διευθύνων συμβούλου της ανώνυμης εταιρίας Cosmos sport, μέλος του ΔΣ του Εμπορικού Επιμελητηρίου Ηρακλείου.

Θέμα: << ΠΩΣ ΕΧΕΙ ΕΠΗΡΕΑΣΕΙ Η ΚΡΙΣΗ ΤΙΣ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΙ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟ 2014;>>

1. Έχει επηρεάσει η οικονομική κρίση τις πώλησης των καταστημάτων σας και αν ναι σε ποιο βαθμό;
A: Σε μεγάλο βαθμό την περίοδο από το 2008 έως το 2012
2. Ποιες οι διαφορές στον κύκλο εργασιών (τζίρος) της επιχείρησής σας από το 2012 σε σχέση με το 2013;
A: Το 13 ήταν μια καλή χρονιά και σε σχέση με το 12 – είχαμε μια άνοδο περίπου 10%
3. Πως είδατε να κυμαίνετε η ζήτηση στα προϊόντα σας το 2013;
A: Αυξημένη σχετικά με την προηγούμενη περίοδο
4. Κατά πόσο ήσασταν ικανοποιημένος από την ρευστότητα της επιχείρησής σας και ποιες κινήσεις πραγματοποιήσατε για να την βελτιώσετε;
A: Είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα και δυστυχώς χωρίς χρηματοδότηση και επαχθέστερους όρους πληρωμής είναι δύσκολο να βελτιώσεις την κατάσταση
5. Σε ότι αφορά τις παραγγελίες από τους προμηθευτές σας, υπάρχει διαφορά στις ποσότητες που παίρνετε ή στον τρόπο το τελευταίο διάστημα;
A: Ναι, έχουν αυξηθεί

6. Είστε σύμμαχος της σχολής που λέει ότι για να επιβιώσει μια επιχείρηση σε καιρούς κρίσης θα πρέπει να επενδύει τα διαθέσιμα της κεφάλαια, και αν ναι πως το μετουσιώνετε στην επιχείρησή σας;

A: Συμφωνώ, στο να γίνει πιο ορθή χρήση του απασχολούμενου κεφαλαίου όπως πχ αύξηση παραγωγικότητας του εργατικού δυναμικού ή καλύτερη διαχείριση αποθεμάτων.

7. Ποιο μοντέλο ακολουθείτε στο προσωπικό σας λόγω κρίσης όταν είναι απαραίτητο, μείωση στους μισθούς ή απολύσεις;

A: Αν είναι να επιλέξω από αυτά τα 2, θα προτιμούσα το 1ο

8. Πιστεύετε ότι μπορεί να υπάρξει βιώσιμη οικονομία χωρίς ΜΜΕ;

A: Η μορφολογία της ελληνικής οικονομίας δεν επιτρέπει βιωσιμότητα χωρίς ΜΜΕ

9. Σαν μέλος και του Εμπορικού επιμελητηρίου πως βλέπετε την εικόνα των ΜΜΕ του Ηρακλείου;

A: Μόνον αυτές που έχουν εξωστρεφή χαρακτήρα θα επιβιώσουν

10. Ποια τα βασικά βήματα πιστεύετε ότι θα πρέπει να ακολουθήσουν για να επιβιώσουν στα νέα δεδομένα μετά την κρίση;

A: Συνεχής εκπαίδευση εργατικού δυναμικού, συνέργειες σε τοπικό επίπεδο, να κοιτάξουν στα μάτια τους μεγάλους, διαφοροποίηση

11. Πως πιστεύετε ότι το κράτος και οι αρμόδιοι φορείς μπορούν να βοηθήσουν τις ΜΜΕ;

A: Πρώτα πρέπει να στηριζόμαστε στις δυνάμεις μας και μετά όλα τα άλλα. Σταθερό φορολογικό πλαίσιο

12. Ποια πιστεύετε θα είναι η εικόνα της εταιρίας σας για το 2014.

A: Καλύτερη από το 2013

13. Ποια πιστεύετε θα είναι η εικόνα των ΜΜΕ για το 2014.

A: Με τις προσδοκίες που έχουν καλλιεργηθεί λόγω τουρισμού, θα είναι καλύτερη.